Ը. ՏԱՐԻ 2277 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 7 ՆԱԽԱՊԱՐԳ 4384 17 ՕԳՈՍՏՈՍ 1891 24 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1309 ՇԱԲԱԹ

40 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه ده غلطه ده آره‌وله‌ك خانده نورادونكيان
خزينه‌سی ادارهسنه

Direction du Journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԳԻՆ ԱՐՈՒԱԾԻ

Կ. Պոլսոյ Տարեկան գահեկան արծաթ 150
» » Վեցամսեայ » » 75
» » Եռամսեայ » » 40
Օտար երկիրներէ Տարեկան Ֆրանք 56
» » Վեցամսեայ » » 28
Մէկ թուղթի վրայ մամուլով տպագր. Տարեկան Օտ. Ոսկի 2
առաւելագոյն թղթատարի չափը մինչև Դրչ. 50

Խմբագրութիւնս ուղղուած նամակ կամ գրութիւնք չեն տարուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Աբէլեանի ներկայ համարը, բաց ի իւր սովորական նիւթերէ, կը պարունակէ նաև հետեւեալ յօդուածները.

ԱՍԴՈՒԱ — Գրական վէպ Քարվէն Սիլվայի—Թարգմ. Թ. Թ.

ՄԻՍԱՔԵԱՆ. Հատուածներ իր գրածներէն.—Քանի մը խօսք իրրեւ վերջաբան. ՀՐԱՆՏ

ԲՐՕՎԱՆՍ ԵՒ ՄԻՍԹՐԱԼ — «Միրէյլի առթիւ. Ց. Վ. Պաշմեան

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՔ

Մայրն առ իւր մանկիկն որ ննջէ
ԱՆԱՑԻՍ

Առ Մ. եւ Ա.

Է. Ե.

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑ. (Խմբագրական Մշակի).

Կը յիշեցուցնենք զԱրեւելքը ձեռքէ գեղեցիկն որ չմոռնան ներկայ թերթին հետ լրագրավաճառին պահանջել նաև յայտնուածը որ անցեալ թուղթի վրայ տպուած է։ Ամբողջին գինը 40 փարա։

Կ. ՊՈԼԻՍ, 17|29 ՕԳՈՍՏՈՍ · 1891

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ԵՒ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՅՈՑ

Էջմիածնի Սինոդը շրջաբերականաւ պատուիրած է ամէն թեմերու հայ ժողովրդեան որ պատգամաւորներ ընտրեն և Ս. Էջմիածին ղրկեն, որպէս զի 1892 մայիս 16ին կատարեն Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի համազգային ընտրութիւնը։

Խնդրոյն կարեւորութեան համապատասխան լուրջ խմբագրական մը կը նուիրէ Արշէշան իւր օգոստոս 6ի թուով, «ինչպէ՞ս պէտք է մասնակցին Տաճկահայերը Կաթողիկոսական նոր ընտրութեան» խորագրին ներքեւ (*)։

Նախ կը յիշեցնէ թէ վերջին կաթողիկոսական ընտրութեան ժամանակ Կ. Պոլսոյ Ազգային ժողովոյ դրժողութեան արդիւնքը չընդունուեցաւ Էջմիածին. Թուրքիոյ Հայոց երկու պատգամաւորներուն թոյլ չտրուեցաւ համայն Թուրքիոյ Հայոց անուամբ քուէ տալ, այլ միայն Պոլսի թեմի անուամբ, ուստից եկած էին։

Արշէշան հակառակութիւն կը տեսնէ Ռուսիոյ Հայոց օրէնքին և Թուրքիոյ Հայոց օրէնքին մէջ, և կը քննէ թէ արդարութիւն և բանաւորութիւն ո՛ր կողմն են։

Մեր յարգոյ պաշտօնակցին յօդուածին եղրակացութեանց լիովին համամիտ ենք. Կարծիքներն այսօր մեծապէս բարեփոխուած են. Ամենուստ կը ճանչնի թէ Հայ եկեղեցւոյ լաւագոյն աւանդութեանց համաձայն և իւր ամենէն կարեւոր շահերուն նպաստաւոր կը լինի եթէ ամէն թեմերէ եկեղեցական և աշխարհական պատգամաւորներ դիմեն Իջման Տեղին, այն եկեղեցական կեդրոնին մէջ կատարելու հայրապետական ընտրութիւնը։

Մեր յարգոյ պաշտօնակցին սիրայն հոն է միայն երբ կը կարծէ թէ Սահմանադրութիւնը պարտ կը դնէ որ հայրապետական ընտրութիւնն անպատճառ Կ. Պոլսոյ մէջ կատարի։ Սահմանադրութիւնն այնպիսի անտեղութիւն մը չի պարունակեր։ Ազգային ժողովոյ պաշտօնը սահմանելով, կ'ըսէ պարզապէս թէ Ազգային ժողովը «կը մասնակցի Էջմիածնի Կաթողիկոսական ընտրութեան»։ Այս ըսել չէ՛ բնաւ թէ ընտրութիւնն Ազգային Ժողովոյ մէջ կը վճռուի կը լմննայ, կամ կիսովին ի Կ. Պոլիս կը կատարուի։

Ընդհակառակն, Սահմանադրութիւնն հիմնական տրամադրութիւններ կը պարունակէ որք Ազգային Վարչութեան վրայ պարտ կը դնեն Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ օրէնքներն և աւանդութիւնները անխախտ պահել և Ազգը պահել պահպանել Մայր Աթոռոյ հետ հաւատարիմ կապակցութեան մէջ։

Ազգային Ժողովը կարող է զանազան ձեւերով «մասնակցիլ» ընտրութեան. բայց չի կրնար իւր մէջ բովանդակել բոլոր թեմերուն իրաւունքը՝ նոյն ընտրութեան մասնակցելու համար։ Ժամանակաւ, դիւրութեան համար այսպէս մտածուեր է։ Բայց հիմա կարեւոր է Եկեղեցւոյ լաւագոյն աւանդութեանց և ժամանակին գործնական պահանջմանց աւելի համաձայն եղանակ մը գտնել։ Հանրային զգացումն ի մեզ այսպիսի բարեփոխման մը լիովին պատրաստ կը գտնուի այժմ։

Մեր յարգոյ պաշտօնակցին եկեղեցասէր նկատումներն ու զգացումները գոհացնելու համար առ այժմ այսչափ ինչ յայտնաբարձէն յետոյ, կը շարունակենք իւր ողջամիտ գրուածը ծանօթացնել մեր ընթերցողաց։

Արշէշան բնաւ չի կրնար հանդուրժել որ նոր ընտրութիւնը դարձեալ 30-35 ձայնիւ կատարուի Կրօնական շարժառիթներէ մղեալ, հարկ անհրաժեշտ կը նկատէ որ 130-140 ձայներ անպատճառ մասնակցին այս աւագ դրժողութեան։ Այս նպատակաւ, խընդիրը կը քննէ երեք տեսակէտով.

Ա. Տեսակէտ. այսինքն՝ համաձայն ընտրական սկզբան ոգւոյն և կանոնաւոր դրժադրութիւն պահանջներուն։ Բ. Պարտական. այսինքն համաձայն մեր Եկեղեցւոյ աւանդական օրէնքին կամ իրաւունքին։ Գ. Դրժնական. այսինքն՝ թէ ինչ հետեւանք կարող է ունենալ Թուրքիոյ Հայոց նախկին ձեւով մասնակցութիւնը նոր ընտրութեան։ (*)

(*). Այս երրորդ խնդիրն ինքնայայտ է։ Եթէ Ազգ. Ժողովն այս անգամ ալ կրկնէ նախորդ «բանաձեւական» խաղերն, այն կարեւոր արդիւնքը ձեռք կը բերէ որ համազգային ընտրութեան մասնակցելու իրաւունքէն այս անգամ ևս կը զրկուի ազգային մեծամասնութիւնը։

(Մ. Խ. Աբէլեան)

Ընտրական սկզբունքը շատ հին է մարդկային ազգին մէջ։ Բայց առաջին գործադրութեան ժամանակներէն ի վեր շատ փոփոխութիւններ կրած է։ Սկզբեալ առաջին չքաւորներէն երբ խառնիճաղանճ եւ անկերպարան ամբոխը խառնաձայն աղաղակներով կը վճռէր այս կամ այն ընտրութիւն, մինչեւ մեր օրերու բարդ և կազմակերպուած ընտրութիւնները, կարելի է տասնեակ ձեւեր թուել։

Եկեղեցական ընտրութիւնը պէտք է զանազանել աշխարհական ընտրութիւններէն։ Աշխարհական ընտրութիւնք և ընտրեալք միշտ որոշ ժամանակի մը համար են, իսկ Հայրապետի ընտրութիւնը ցմահ է։ Աշխարհական ընտրութեանց մէջ միշտ յայտնի է թէ որոշ ժամանակ մը ետքը նոր ընտրութիւն պիտի լինի, և օրէնսդրին յայտնի են այն տարերքը որ պիտի մասնակցին նոր ընտրութեան։ Կաթողիկոսներու և առ հասարակ եկեղեցականներու ընտրութեան նկատմամբ երբեք յայտնի չէ թէ ե՛րբ պիտի լինի նոր ընտրութիւն, ուստի և ինչպիսի տարրեր պիտի մասնակցին։ Ուրեմն, այն անյայտ տարերքը հաղիւ թէ արտայայտեն իրենց ընտրողաց կամքն։ Այս իսկ պատճառաւ, քանի որ մեր եկեղեցական անցեալով անպարտ կ'ընդունինք թէ Հայրապետը ժողովրդի ընտրեալը պէտք է լինի, ընտրութեան պատգամաւորք միշտ պէտք է յատկապէս ընտրուին, երբ Աթոռը թափուր մնայ։ Այս կերպիւ միայն կարելի է պահպանել Հայրապետի ընտրութեան ժողովրդական համազգային հանդամանքը։

Խնդրոյն վերացական կողմին վրայ, մեր յարգոյ պաշտօնակից կը մոռնայ թէ նոր՝ իսկ աշխարհային ընտրութեանց պատմութիւնն իրեն իրաւունք կուտայ այսպէս մտածելու։ — Մինչեւ Նահանգաց մէջ, ամէն նահանգային խնդիրներ կ'որոշուին նահանգային խորհրդարանաց մէջ։ Ամէն համազգային խնդիրներ կ'որոշուին Ուսչինկիրի կեդրոնական խորհրդարանին մէջ։ Իսկ երբ կարգը կուգայ նախագահն ընտրելու, նահանգային խորհրդարաններն ալ, կեդրոնական խորհրդարանն ալ կը լռեն։ Ուղղապէս ժողովրդէն ընտրեալ պատգամաւորներ կը կատարեն նախագահին ընտրութիւնն։ Ուրեմն, ժողով մը, Ազգը ներկայացնելուն համար, անպատճառ ամէն տեսակ գործերու համար ընտրուած չի կրնար լինելու եւ որչափ ընդարձակ լինի մեր Ազգ. Ժողովոյ իրաւասութիւնը, կամ ողջիկոսի ընտրութիւնը գործնականապէս իւր մէջ կատարել լմննցնելու չափ ընդարձակ չի կրնար լինել։ Եւ՝ չ Ազգին, ո՛չ Եկեղեցւոյն շահերը կը պահանջեն այս ասոյթեան չափազանցել Սահմանադրութեան մէկ անմեղ բացատրութիւնն, և կապտել Հայ Եկեղեցւոյ հարազատ զաւակաց կրօնական մէկ մեծ իրաւունքն, որոյ կիրառութիւնն այնքան օգտակար կրնայ լինել բարոյական և հոգեկան այնքան տեսակէտներով։

Այս գաղափարք նոր չեն Աբէլեանին համար։ Վեց տարի յառաջ, Վեհ. Մակար Կաթողիկոսի հաստատման առթիւ, շարք մը պատմական յօդուածներու հրատարակմամբ, այս տողերու հեղինակն ըստ կարի ապացուցած էր համազգային ընտրութեան առաւելութիւններն։

Ի վերջոյ, Արշէշան կը բացատրէ ընտրական գործոնեան սրբազան կարեւորութիւնն. այսինքն՝ մէկ անգամ եւ մէ՛կ տեղ կատարուելու պէտքն. եւ մանաւանդ Հայրապետական ընտրութենէ մը անբաժան կրօնական արարողութեանց միահաղոյն մասնակցելու կարեւորութիւնն. օրինակի համար, պատգամաւորք մէկտեղ պէտք է գան երդում ընելու համար, և իրենց եկեղեցւոյ յատուկ արարողութեանց կատարմամբ մասնակցելու համար այս կրօնական գործողութեան։ Ցայս վայր Թուրքիոյ Հայոց հետեւած ընթացքն ընտրութիւնը զրկած էր իւր այս ամէն հոգեշահ հրապոյրներէն։

Արշէշան կը խոստանայ ուրիշ յօդուածներ ալ նուիրել այս խնդրոյ։ Բայց եթէ թուրքիոյ Հայերն համողելու համար է, կարծենք աւելորդ յօդուածներ է։ Դաղափարք բարեփոխուած են այժմ։ Կը մնայ իրագործել միայն։

ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒՆՔ ՄԱՅՐ-ԱԹՈՌՈՅ

Զ.

ՍԻՄԷՈՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՍԷՖԷՐԵԱՆ. Նիկոմիդիոյ վիճակի Կէյվէի Օրթաքէօյ գիւղէն, ծնեալ իբր 1830ին, և հաւանաբար 61 տարեկան։ Սուրբ Երուսաղէմայ Մխիթարեանց անդամ եղած է ի սկզբանէ, և ի նմին հուսկ յետոյ արեղայացած 1857ին. և վանուց մատակարարական գործառնութեանց մէջ նշանաւոր եղած, և այդ պատճառով պատրիարքական փոխանորդ անուանուած ի Կ. Պոլիս, և այդ պաշտօնով մեծապէս օգտակար եղած Միաբանութեան, որ իբր 27 տարիէ ի վեր անշարժ կը պահէ զնա այդ պաշտօնին մէջ։ Եպիսկոպոսութիւնն ստացաւ Դէորդ Կաթողիկոսէ, երբ յուղարկաւոր ընկերացաւ նմին ի Ս. Էջմիածին յամին 1867, և այսօր Դէորդ Կաթողիկոսէ ձեռնադրեալներուն երիցագոյնն է։ Պատրիարքարանի մօտ բնակելովն, և Կ. Պոլսոյ մէջ հաստատուն մնացող եպիսկոպոսներէն մին լինելովը, Սիմէոն Սրբազան չարունակաբար ազգային գործոց մասնակցած է, իբր երեսփոխան, իբր վարչական անդամ, իբր խորհրդոց անդամ և առնակատ, և այսպէս յառաջանալով հասած է Պատրիարքական Տեղապահութեան, զոր վարեց Յ. Յարութիւն Պատրիարքի հրաժարելէն յետոյ, մինչեւ այժմեան Պատրիարքի ընտրութիւնն և այդ առթիւ ստացաւ արքեպիսկոպոսութեան պատիւը։ Դաւառական պաշտօններէն ունի միայն Կիլիկիոյ քննչութիւնն, յորում նախագահեց այժմեան Տ. Մկրտիչ Կաթողիկոսի ընտրութեան։ Մատակարարական գործոց մէջ նշանաւոր յաջողակութիւնն իւր զօրաւորագոյն կողմն է։ Շատ խընդիրներ տեսած և մեծ փորձառութիւն ստացած է։

Է.

ԽՈՐԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՆԱՐ ՊԷՑ, ինչպէս տակաւին կը կոչուի սովորաբար, թէպէտ ի սկզբան ճանչցուած էր Գալֆայեան մականուամբ, և վերջին սկսած է գործածել Լուսինեան մականունը. Ծնած է Կ. Պոլսոյ Բերայի թաղն, և հռովմէադաւան ծնողաց զաւակ լինելով, այնպէս ալ մնած է, և Վենետկոյ Մխիթարեան Միաբանութեան աշակերտած, և ի նմին արհեստացած։ Ծնունդն եղած է իբր 1833ին, որով և մօտ 58 տարեկան է։ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ սպասաւորութեան մտնելն եղած է 1857ին, իսկ եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւնն 1867ին։ Իւր մեծագոյն փայլն ստացած է ուսումնական և գրական ասպարէզին մէջ, յորում ծանօթ է քերթուածօք և թարգմանութեամբք։ Ունի եւ օրինական աշխատութիւններ որք ծանօթ և հրատարակեալ են։ Դատաբարակութեան համար ալ ժամանակին պաշտօնավարած է Մուրատեան, Հայկազեան և Խալիպեան վարժարանաց մէջ, նաև Պոլսոյ զանազան թաղական վարժարանաց մէջ։

Պատրիարքարանի ժողովականութեանց մէջ դտնուած է գրեթէ անընդհատ, 1860էն ի վեր, և ստէպ վարած է Կրօն։ Ժողովոյ ատենապետութիւնը։ Եկեղեցական պաշտօններու կարգէն ունի Բերայի և Պէշիքթաշի եկեղեցւոյ քարոզչութիւնն. և անդամ մը հոգեւոր այցելութիւն ի Ռումանիա։ Դաւառական վիճակներէ քանիցս ընտրուած է յառաջնորդութիւն, այլ ընդունած չէ՛։ Այդ պարագային արդելք եղած է իւր ձիրքերը սեփական ասպարէզի մէջ արտայայտելու, և մնացած է չարունակ կեդրոնական վարչութիւնը կազմող տարրերէ մին։ Այժմ ալ քարոզիչ է ի Պէշիքթաշ և հրաժարեալ Կրօն։ Ժողովոյ ատենապետն էր։ Քանիցս ընտրելի առաջարկուած է Պատրիարքութեան։

Ը.

ՍՏԵՓԱՆՆՈՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ. Ծնած է ի Պրուսա 1837ին, որով կը լինի 54 տարեկան։ Արեղայութեամբ Արմաշու միաբան կը համարուի. զի այդ անուամբ ձեռնադրութիւն առած է 1861ին Դէորդ Կաթողիկոսէ, նոյն ինքն ալ այն Միաբանութեան վրայ ձեռնադրուած էր։ Շարունակ նոյն Կաթողիկոսի ընկերակից եղած է, և ի միասին Էջմիածին դնացած և 1868ին եպիսկոպոս ձեռնադրուած է ի նմանէ, այլ ինչ ինչ խնդրոց պատճառաւ հեռացած անտի 1871ին, և ժամանակ մը ի Հռովմ ալ դնացած, և ի դարձին Կեսարիոյ վանքերը քաշուած, ուր կը մնայ տակաւին, իբր վանահայր Պէշիկեսի Ս. Դանիէլ վանուց։

Թ.

ԲԱՐԹՈՂԻՄԷՈՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԶԱՄԻՉԵԱՆ. Բնիկ Կ. Պոլսեցի իբր 56 տարեկան. Ձեռնասուն Տ. Գէորգ Կաթողիկոսի, և նոյն պատճառով Արմաշի Միաբանութեան անուամբ ձեռնադրուած։ Իւր փոքանորդ մնաց ի Պրուսա, երբ Տ. Դէորդ Կաթողիկոս մեկնեցաւ անտի Հայրապետական Աթոռը բազմելու 1866ին, և այն ժամանակէն մինչեւ հիմա կը վարէ Պրուսայի թիւրքախօս թեմին առաջնորդութիւնն։ Եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւնն ստացաւ 1868 տարւոյն մէջ։ Բարթողիմէոս Սրբազանի ալ չեն պակսած առաջնորդական ինդիրներ, ինչպէս ամէն առաջնորդի. սակայն կը բացատրուի մեր պաշտամանի մէջ, որով և այսօր հնագոյն առաջնորդներէն մին է։ Վերջին ատենները ի Պոլիս եկած է առաջամեայ կերպով ի դարման առողջութեան, և արժանացած է Կայսերական շնորհիւ Հանդստեան Թոշակ ընդունիլ։

Ժ.

ՄԿՐՏԻՉ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԽՐԻՄԵԱՆ. Բնիկ Վանեցի, 1820 ին ծնած, և այսօր 71 տարեկան, արեղայ ձեռնադրուած Յաղթամարի Ծայլէ յեռոյ, յանուն Միաբանութեան Վարագայ։ Ցառաջ և յետոյ քան զձեռնադրութիւն աշխատած է վարժապետական և ազգային պաշտօններով ի Կոստանդնուպոլիս, ի Վան, և ի Կիլիկիա։ Յետոյ եղած է վանահայր Վարագայ, ապա վանահայր և առաջնորդ Մշոյ, մինչ 1869, երբ կոչուած է ի Պատրիարքութիւն Կոստանդնուպոլսոյ, իբր եպիսկոպոսական ձեռնադրութեան յաջորդ տարին։ Պատրիարքութենէն հրաժարեցաւ 1873 ին, եւ այնուհետեւ իւր կենաց մեծագոյն մասն անցուց Կ. Պոլիս ազգային պաշտօններով և մի մասն ալ ի Վան առաջնորդական և վանահայրական պաշտօններով. 1885 ին հարկ համարեցաւ դառնալ ի Կ. Պոլիս, ուստի անցեալ տարւոյ վերջերն ուղեւորեցաւ Յիւսիսային Ս. Տիղեաց, ուր կը մնայ տակաւին։ Ամէն. Խրիմեանի կեանքն յոյժ ծանօթ լինելով՝ աւելի մանրամասնութեանց չենք մտներ։ Վերջին կաթողիկոսական ընտրութեան ժամանակ նորա անունն ալ մտաւ պաշտօնական ընտրելեաց մէջ։ Ամէն. Խրիմեան պատուաւոր գիրք մը կը գրաւէ նաև ժամանակիս գրագիտաց մէջ, իւր բարոյախօսական և գրական հրատարակութիւններով։

ԺԱ.

ԳՐԻԳՈՐ ԵՊԻՍԿ. ԱԶԱՓԻՐԵԱՆ. Ծընեալ յԱժտարիան 1826 ին, և հետեւաբար 65 տարեկան։ Ադչակերտ Լազարեան ճեմարանին Մուսուրի և կայսերական Համալսարանին Տորբադի։ Կը մնայ Ս. Էջմիածնի Միաբանութեան մէջ, և նշանաւոր կը լինի ուսումնական և վարչական պաշտօններով. և եպիսկոպոս կը ձեռնադրուի 1872ին։ Վարած է ևս առաջնորդութիւն և սինոդականութիւն, այլ մարմնոյ տկարութիւնը դարմանելու նպատակով քանի տարիներէ հետէ քաշուած է Ադուլեաց Ս. Թովմա վանքն, որոյ վանահարութիւնը կը վարէ, և ժամանակը կ'անցուցնէ օգտակար և հոգեշահ թարգմանութիւններով։

—)(31)(—

ԹԵՐԹԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԵՐԿՈՒ ԱՆՄԵՂՆԵՐ

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՍԵՓ ՁԱՍԲԱՅՆԵՐԷՆ

Տեսած էր այդ բանն եւ չարաշուք յիշատակ մը պահած էր անկից։

Տեսակ մը ընդերկրեայ խռռոչ էր այն, որ ժամանակաւ մառանի տեղ ծառայած էր և որ կը գտնուէր գործարանին հիւսիսային կողմը, անկեան մը մէջ ուր կը նետէին ամէն տեսակ աղտեղութիւններ։ Արեգակն երբէք մինչեւ հոն չէր թափանցած, և նոյն իսկ յուլիսի և օգոստոսի ամենէն տաք օրերուն մէջ, անոր չուրջը մշտնջենական խոնաւութիւն կը տիրէր։ Երեք կամ չորս աստիճաններէ կիջնուէր հոն։ Մառանը չորս մեթր երկայնութիւն և երեք մեթր լայնութիւն ունէր։ Պատին թանձրութեան մէջ փորուած քառակուսի ծակ մը տարտամ լոյս մը ներս կը թափանցէր, որ առաւօտէն մինչեւ իրիկուն, մինչ դուրս երկինքը պայծառ էր, մթնշաղի, գրեթէ մութի մէջ կը պահէր զայն։ Խորը հինգ կամ վեց տախտակներ զետեղուած էին չորս կողերի փայտերու վրայ։ Տախտակներուն վրայ դրուած էին եգիպտացորենի յարդէ շինուած պարզ խշտեակ մը։ Պզտիկ բանտարկեալն անկողնին էր այս՝ միակ և բարակ վերմակով մը։ Իրր սնունդ, տղան կոտոր մը չոր հաց կընդունէր իրիկունը երբ հոն կը մտնէր, հեծկլտանքներով և մղկաւանջներով գիշեր մը անցուցնելու համար։ Եւ առտուն, կը հանէին զայն անկից՝ գործարանները տանելու համար, ուր մինչեւներուն պէս տասներկու ժամ կ'աշխատէր։ Երբ տղան երրորդ կամ չորրորդ անգամ ըլլալով պատժուէր, Մապկյոն հաց չէր տար անոր։

Բանտը կը գտնուէր շտեմարաններուն տակ, ուր կը դիզէին գործարանի ձիերուն յատուկ խոտերն ու վարսակը։ Այս վերջինը այդ շտեմարաններուն մէջ մուկի անթիւ լեգէոններ կը ձգէր որք ինքնագլուխ կ'իշխէին հոն և կրծելով կրծելով վերջապէս պատին մէջ նրբուղիներ բացած էին որք բանտին կը յանգէին։

Ցաճախ, գիշերը հոն կ'իջնէին։ Պզտիկ բանտարկեալի մը ներկայութիւնը չէր ա հաբեկէր զիրենք և տղան երբեմն կ'արթընար—որովհետեւ սոսկումը տեղի կուտար յոգնութեան—մղեղ մարմիններու շփումէն, զգալի գգուանքներ որք կը սահէին ձեռաց և դէմքին վրայէն։

Այդ տեղ ահա փակած էին Շարլօն։

Բարեբախտաբար, մէկ օր տեւեց այս բնակութիւն։

Բայց պզտիկը բանտէն դուրս ելաւ սիրտը ոխով լեցուած Մապկյոյի դէմ, և ոչ նուազ ոխակալութեամբ Ժիւլիէնի դէմ։

Իրիկունը, երբ կրցաւ խոյս տալ—և ասոր համար պէտք էր խորամանկութիւն ի գործ դնել, հարկ էր վարպետին հսկողութենէն սպրդիլ և ցատքել պտի մը վրայէ որ կը շրջապատէր նոյն իսկ Մապկյոյի պարտէզն,— Պերթինի տունը վազեց։

Պզտիկին ոտքերը քիչ մը աւելի ազէկ էին։ Ա՛լ այնքան ցաւ չէր զգար։ Բայց սիրտն անհանգիստ էր իր Շարլոյ բարեկամին վրայ։

Շատ ուրախ եղաւ զայն տեսնելով։

Միանգամայն դող ելաւ։

—Շարլօ ըսաւ, աշակերտները դուրս չեն կրնար ելնել իրիկունը։ Ուրեմն հրամա՞ն առիր։

—Հրման չառի։ Զպիտի տային։

—Փախա՞ր։

—Այո, փախչիլը դժուար բան չէ, հոգ մըներ։ Այնպէս որ, որովհետեւ նընջարան ելած ատենիս մեզի չեն համրեր, ոչ ոք պտի նշմարէ իմ բացակայութիւնս... Ուստի ուզածիս չափ երկար ատեն կրնամ քովդ մնալ։

—Ձե՞ռ վախնար։

—Ո՛չ, ըսաւ պզտիկն անտարբերութեամբ։

Պերթին զայն դիտեց, աչքերներն լի սքանչացմամբ, զոր այս անվեհերութիւն կը ներշնչէր իրեն։

—Ցաւագարը քեզի հանդարտ թողո՞ւց այսօր։

—Այո, բայց սովորականէն բոլորովին տարբեր երեւոյթ մը ունի... Ժպտելով երեսս կը նայի... թէև ես լաւագոյն պտի մնար անտարակոյս։ Պերթին խորհուրդ համարէի որ չի ժպտեր։

Ժիւլիէն զանոնք մտիկ կ'ընէր։ Աչուքները Պերթինին վրայէն չէր դատեր։

—Բեզի խնամել կուգամ, ըսաւ Շարլօ, կը հաւանի՞ս։

—Կը հաւանիմ, քանի որ այդ բանը հաճոյք կը պատճառէ քեզ։

Վերցուց լաթերն որք կը ծածկէին Պերթինի պզտիկ ոտքերը, այն խեղճ ուռած ոտքերն որոց մորթը տեղ տեղ եղած էր։ Պերթինի ցոյց տուած շէյի մը իւղն այդ վէրքերուն վրայ քսեց, յետոյ, մայրական խնամքներով, կապերը վագկային վրայ դրաւ վերստին, ուժով կապելէ զգուշանալով։

Ա՛լ ուշադրութիւն չէին ընծայեր Ժիւլիէնի. սա դէպ ի դուռն ուղղուած, զայն հրած և դուրս ելած էր։ Անմիջապէս ընկնաւ վազել դէպ ի գործարան։

Ժամ մը վերջը միայն նշմարեցին անոր բացակայութիւնը, բայց հոգ չընին։

Մութին մէջ նստած կը մնային՝ իրարու ձեռքէ բռնած, սրտերնին իրարու յարեալ, թոյլ եւ երկչոտ սեղմամբ իրենց գորովը կը փոխանակէին. պէտք չունէին խօսելու, զիրար կը հասկնային։ Երկուքն ալ բարի, ուղղամիտ և զուարթ էին, եւ երկուքն ալ արդէն տարտամօրէն կը ըզգային թէ մեծ վիշտ պիտի կրեն, սատիկ յուսահատութիւն մը, եթէ կեանքը զիրենք բաժնէր և արգելուր որ չչարունակեն տղայական սիրոյ քաղցր վէմն որուն առաջին գլուխներն աւարտած էին։

Շարլօ մինչեւ յաջորդ օրն հոն պտիի մնար անտարակոյս։ Պերթին խորհուրդ տուաւ իրեն որ մեկնի։

—Զգէ որ քիչ մըն ալ քովդ մնամ, այսպէս չատ ազէկ եմ։

—Ես ալ, Շարլօ, ես ալ երջանիկ եմ քեզ քովս ունենալուս։ Կեանքիս մէջ ասկից լաւագոյն վայրկեաններ չեմ անցուցած։ Չեմ գիտեր թէ ինչո՞ւ։ Դուն գիտե՞ս, Շարլօ։

—Ոչ։ Բայց հաւատա, Պերթին, ինչ որ ալ ընեն այսուհետեւ, քեզ հետ ապրիլ կ'ուզեմ։ Նոյն իսկ եթէ Ֆրանսայի ծայրն ալ ղրկեն զիս, պիտի վերադառնամ եւ քեզի գտնեմ։

—Որպէս զի իրարմէ չի բաժնեն զմեզ, Շարլօս, պէտք է որ հնազանդինք Պ. Մապկյոյի, պէտք է որ ա՛լ պատերուն վրայէն չի ցատքես, ինչպէս ըրիր... պատիժէ զերծ մնալու և մեր ապրուստը ճարելու համար։

—Եւ երբ աւելի մեծնանք, Պերթին, մեզի իրարմէ չի բաժնելու համար՝ եթէ կուզես՝ ամուսնանանք և աւելի սիրենք զիրար։

Պերթին վշտակոծ կոյսի սիրուն գլուխը ծռեց Շարլոյի ուսին վրայ եւ առորոշ ժպտելով մը ըսաւ.

—Այո, Շարլօս, պիտի ամուսնանանք և իրարու մօտ մինչեւ երջանիկ պիտի ըլլանք։

Եւ քիչ մը սթափելով այդ սիրուն երաշէն։

—Կ'ապրիմ, Շարլօ, պէտք է որ մեկնիս։ Շատ կը վախնամ որ յանկարծ վրայ հասնին։

—Բանէ մը մի վախնար, բայց զքեզ հանդարտեցնելու համար կը դառնամ ահա։

Եւ արդարեւ վազն ի վազն առաւ քալեց։

—Սա Ժիւլիէնն ինչո՞ւ չի դառնար, մրմռաց Պերթին, որ նոր չարութեան մը նախազգացումէն կը դողդողար։

Մնաց որ, Պերթին չէր սխալեր։

Երբ Շարլօ ճամբուն վրայէն անցաւ՝ գործարան դառնալու չտապելով, իր ետեւի փոսէն ստուեր մը ելաւ և գիշերուան մութը ներծին չափ անոր ետեւէն նայեցաւ։

Ժիւլիէնն էր։ Պզտիկ տղան Սէն-Ռըմի դարձաւ, տուն մտաւ, իսօք մը չըրաւ և պառկեցաւ։

Մապկյոյի բանջարանոցը փեռեկեալ պատերով շրջապատուած է, որոց քայքայուած քարերն այնքան աստիճաններ կը ձեւացնեն որոցմէ դիւրաւ վեր կելնուի։

Պէտք էր պատին վրայէն պարտէզը ցատքել, անոր երկայնութեամբ անցնիլ. վարպետին տունը աջակողմ ձգելով, և միւս ծայրը բաւական բարձր խրամատ մը հանիլ և անկից գործարանին ներսիդին մտնել։

Դիւրին գործ մըն էր այս, վասն զի Շարլօ կատուի պէս ճաղուել էր։

Նախ այս ամենը կատարուեցաւ առանց դէպ։

(Շարունակելի)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ԱՒՈՒՐ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Վիլհելմ Կայսր կը խորհի անգլ. նաւատորմն հրաւիրել որ գերմանական մի քանի նաւահանգիստներու այցելէ. Շքեղ հանդէսներ պիտի լինին այս առթիւ, և բարեկամական ցոյցեր ի պատիւ անգլ. սպայից. Բիլ պիտի լինի կեդրոն այս ընդունելութեան. Կայսրն անգլ. նաւատորմին բարձրագոյն սպաներն հացկերոյթի պիտի հրաւիրէ Փոցտամի պալատան մէջ.

ԱՐՄՏԵԱՑ ԽՆԴԻՐ

Պերլինէ կը հեռագրուի թէ հաճարի և ցորենի գիներն որք հաստատ կը բռնուէին քանի օրէ ի վեր, անկում կրեցին. Գեանախնձորի գինը վրայ պիտի դնէ. զի անցեալ ամսուան շարունակ տեղացած անձրեւներուն բերմամբ, գետնախնձորի շատ մը արտեր խանդարուած են. Բրուսիոյ երկրագործական նախարարն երկրագործական ընկերութիւններէն խնդրեց որ իրեն հաղորդեն հնձոց արդիւնքը. Կ'ուզէ հաճարի հնձոց արդիւնքն իմանալ սեպտեմբերը 1էն յառաջ, ցորենի՝ սեպտ. 3էն յառաջ և գետնախնձորի արդիւնքը՝ սեպտ. 20էն յառաջ.

ՄՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ Ի ԹՐԻԼՍԴԼ

Քրէտիդ Անդրատ դրամատան Թրիէսդէի մասնաճիւղը ծանոյց թէ սովորական տոկոսով պիտի վճարէ մնանկացեալ Մարբուրկօ և Փարէնդէ տան բոլոր փոխանակագրերը.

ՄԱՄԼՈՑ ԴԱՏ Ի ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

Հնդկերէն Պանչոպտէ լրագրին դէմ անգլեհնդկի կառավարութեան բացած դատն յաջող ելք չունեցաւ. զի ինն երդուելոց 7ը լրագրին դէմ և երկուքը լրագրին ի նպաստ որոշում տուին, մինչ համամտութիւն հարկաւոր է ըստ անգ. օրինաց՝ ամբաստանեալը դատապարտելու համար. Այս արդիւնքն իմանալով, Հընդիկներն որք մեծ բաղձութեամբ եկած էին Կալկաթայի դատարանը, մեծապէս բերկրեցան եւ ծափահարեցին. Դատը վերստին պիտի սկսի և տեսնուի դեկտեմբեր ամսուն մէջ.

ՊԱՏԱՐԱԳԱՄԱՏՈՅՑ ԲԱՀԱՆԱՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԵՋ ՄԵՌԵԱԼ

Ի Փալերմօ (Իտալիա) անօրինակ դէպք մը տեղի ունեցաւ. Մածծարինօ կոմսուհւոյն խոստովանահայր Տոն Ճիւսէփէ ԼաՌօզա քահանայն օգոստ. 23ին Մածծարինօ ամբարոնցին մատրան մէջ պատարագել սկսաւ. քաջառողջ. Երբ կէս եղաւ պաշտօնը, քահանայն յանկարծ ինկաւ, և սաստիկ շարշարանօք հոգին աւանդեց. Թունաւորած էր ուտիճով (sublimé corrosif), որ էր Ս. Հաղորդութեան գինւոյն կամ ջուրին մէջ.

ԻՌԼԱՆՏԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Կը յիշուի թէ պահպանողական կառավարութիւնն Հողային Ցանցնաժողով մը կազմած է Իռլանտա, փոքր երկրագործներուն դրամ փոխ տալու համար, որ իրենց մշակած հողերը գընեն հողատէրներէն, որով հողատէր լինին, փոխարէնը քիչ քիչ հատուցանելով կառավարութեան. Արդ, Ցանձնաժողովն այս օրերս ծանոյց թէ արդէն 10 միլիոն անգլ. ոսկւոյ քանակութեամբ գումար փոխ խնդրուած լինելով իրմէ, օրինօք նախատեսեալ գումարն սպառած է, և նոր խնդիր չի կրնար ընդունիլ, մինչեւ որ փոխ առնուած գումարք հատուցուին. Որովհետեւ դեռ շատեր դրամ պիտի խնդրէին, այս ծանուցումն մեծ յուսաբեկութիւն պատճառեր է իռլանտացի վարձակալ հողագործներու մէջ.

Պ. ԿԻՐՍ ԵՒ Պ. ՄՕՐԼԻՆՀԱՅՄ

Փեթերսպուրկէ կը հերքուի այն զրոյց թէ Պ. Մօրլինհայմ, ֆրանքեւռուս նիզակակցութեան պաշտպանը, պիտի անուանի արտաքին գործոց նախարար փոխանակ Պ. Կիրսի. Սա կը շարունակէ իւր պաշտօն, և Պ. Մօրլինհայմ վերադարձաւ իւր Փարիզեան դեսպանութեան.

ԹՈՒՆՈՒԶ

Տարւոյս առաջին եռամսեայն, Թունուզ դուրսէն ապրանք գնեց սովորականէն չորս միլիոն զրուշ աւելի, — մեծաւ մասամբ տպածոյք. Իւր արտածմունք աւելցան վեց միլիոն զրուշէ աւելի, — մեծաւ մասամբ ցորեն, ձէթ, արմաւ, նարինջ և լիմոն. Թունուզի վաճառականութեան մեծագոյն մասն է Ֆրանսայի հետ. Բայց Մալթէզք, Անգլիացիք, Իտալացիք և Աւստրիացիք եւս մասն ունին.

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Աւսթիկ Վիքթորիա Թագուհւոյն կողմէ առ Պ. Բաւնս ուղղեալ հեռագիրը.

«Կը փափաքիմ յայտնել Ձեզ այն մեծ հաճոյքը զոր զգացի՝ ընդունելով գծուկալ ժէրվէ և իւր սպայներ յՕպորն, և աքանչացումն որով դիտեցի Ֆրանսական նաւախումբը, զոր այս վայրկենիս աչքէ անցուցի.» ՎԻԿԹՈՐԻԱ.

Աւսթիկ Պ. Բաւնոյի պատասխանը.

«Կ'աղաչեմ զՁեր Վեհափառութիւն ընդունել իմ անկեղծ շնորհակալիքս այն շնորհալի ընդունելութեան համար զոր հաճեցաւ ընծայել ժէրվէ ծովակալին և իւր սպայից, ինչպէս եւ այն զգացմանց համար զոր կ'արտայայտէ ինձ՝ Ֆրանսական նաւախմբին նկատմամբ.» ՔԱՒՆՕ

Դիտելի է զի Թագուհին կը յայտնէ իւր զգացած «հաճոյքն» և «սքանչացումը». Զարին և Պ. Բաւնոյի միջեւ փոխանակեալ հեռագրովք կը լինէին «խորին համակրութիւնք որք կը միացնեն զՖրանսա և զՌուսիա»: Հո՛ս է բոլոր տարբերութիւնը, կ'ըսեն Ֆրանսական թերթք սանք.

—Ռէպիւպլիք Ֆրանսէզ Վիքթորիա թագուհին գովաբանող խմբագրականի մը մէջ գիտել կուտայ թէ Ֆրանսասէր ցոյցերու առաջին նշանը Ն. Վեհափառութիւնն ինք տուաւ, իւր ծերութեան մէջ զոհելով իւր հանդիստ, անպատասխանով մը ծովային պտոյտ մը կատարելով, և նախագահելով կարգ մը պաշտօնական ընդունելութեանց.

ՎԻԼՀԵԼՄ ԿԱՅՍՐ

Սաքսոնիոյ Մէրսպուրկ նահանգին գլխաւոր քաղաքին մէջ Վիլհելմ Կայսեր ըրած բանախօսութեան մասնաւոր կարեւորութիւն մը կը տրուի. Կայսրն, որուն հետ էր Կայսրուհին, նահանգին բնակչաց շնորհակալութիւն յայտնեց իրեն եղած սիրալիր ընդունելութեան համար. Բաւ թէ իրենց երկիրը, Սաքսոնիա, բարձր դիրք մը կը գրաւէ արհեստագործութեան և երկրագործութեան մէջ. «Կը յուսամ որ վեհապետութեան և նահանգին փոխադարձ վստահութեամբ, գիւղացիներու դասը պիտի շարունակէ բարգաւաճիլ, և պիտի յաղթանակէ ամէն դժուարութիւններն. Իբրեւ քրիստոնեայ, անոնք պէտք է հանդուրժեն այն փորձութեանց զորս Երկինք կը ղրկէ.» Ցորնի սղելուն այս կերպիւ որոշապէս ակնարկելէն ետքը, Կայսրն յարեց.

«Ամենս ալ խաղաղութիւն կ'ըզձանք և կը յուսանք. եթէ երբեք պատերազմ ծագի, յանցանքը մերը չէ. Այս յուսով, բաժակս կը պարպեմ նահանգիս զարգացման. Տայ Երկինք որ ճի և բարգաւաճի.»

Կայսերը այս խօսքեր, որք անքան ապահովիչ չեն, Դերմանիոյ մէջ անընդհատ տպաւորութիւն ըրեր են. Լրագրերք ուսանք կ'ըսեն թէ Կայսրն ինք քաղաքական կացութիւնը պայծառ և ապահովիչ չի տեսներ.

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Այս երկիւղները կ'արտայայտէ Նուշեմպէ Լայիոնէզ կարեւոր դերման թերթն ալ, որուն կը դրուի Փարիզ.

«Ռուսիոյ և Ֆրանսայի միջեւ ցարդ ճշմարիտ նիզակակցութեան դաշնագիր չկայ, երկուց Տէրութեանց պետերուն կամ լիազօրներուն կողմէ ստորագրեալ. Բայց պաշտօնագրերու փոխանակութիւն մ'եղած է անշուշտ, որով հաստատուած է երկուց Տէրութեանց համամտութիւնը քաղաքական արդի պայմանաց հանդէպ, և Երրեակ Նիզակակցութեամբ վրդովեալ Ներդաշնակութիւնն համընթաց գործողութեամբ վերահաստատելու միտքն որոշումը, որով Ֆրանսա և Ռուսիա խօսք մէկ պիտի ընեն ամէն պատահականութեան մէջ. Քրոնշդատ յայտնի այցելութենէն ետքն, հանրային կարծիքը կը պահանջէ նիզակակցութեան մը վերջնական կնքումը.

ԴԱՆԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Զարին և Զարուհւոյն այս տարւոյ այցն ի Դանիա սովորականէն տարբեր նշանակութիւն մը կ'առնու. Կ'երեւի թէ Դանիա պատերազմ մը հաւանական կը համարի, և ամսոյս 4/16 ին պատերազմական նախարարը խօսելով ի Սվեէնսպորկ, Բոռիէնկէի (Դանիոյ մայրաքաղաքին) ամրութեանց վրայ, ըսաւ. «Այս ամրութեանց նպատակն է զՊոռիէնկէ զերծ կացուցանել յանկարծակի յարձակմամբ գրաւումէ, և պատերազմն երկարել, մինչեւ որ գրաւնուին բարեկամ Տէրութիւններ որք չահ ունին Դանիոյ պահպանման մէջ.»

—Էնդէֆոնդոս Պլէ կը գրէ թէ «Զարը վերջնապէս չպիտի ստորագրէ Ֆրանսայի հետ նիզակակցութիւնը, մինչեւ որ՝ իւր տարեկան այցելութեան առթիւ ի Բոմիէնկա՝ խորհուրդ հարցունէ իւր զրքանչին, (Դանիոյ Թագուհւոյն,) որոյ քաղաքական ողջմտութիւնն ու փորձառութիւնը մեծապէս կը գնահատէ.»

Ա Զ Գ

Ազգ. Կեդրոնական Վարչարան

Ցառաջիկայ 1891—1892 տարեշրջանի մտից քննութիւնք տեղի պիտի ունենան ներկայ օգոստոս ամսոյ 20 և 21ին. Ներկայանալ փափագողք կը նշանեն ամէն օր դիմել ի Կեդրոնական Վարչարան և, անուններն արձանագրել տալով, հարկ եղած տեղեկութիւններն առնել.

ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆՈՐ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Աւսթիկ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան կրօն. և Քաղ. ժողովոց տնդամոց անուանքն՝ ըստ վաւերացման Բ. Դրան.

Կրօնական Ժողով

Տ. Գրիգորիս	Արքեպ. Յովհաննէսեան
» Գէորգ	Ծ. Վ. Իւթիւճեան
» Գարեգին	» Թաթարեան
» Գաբրիէլ	» Ձէվահիրճեան
» Մովսէս	» Կէօմրիւկճեան
» Յովհաննէս	Ա. Ք. Հիւնքեարպէյենտի
» Միքայէլ	» Վարժապետեան
» Արիստակէս	քհնյ. Ճիզմէճեան
» Խաչատուր	» Գաբրիէլեան
» Յովհաննէս	» Շահպազեան
» Վահան	» Գրիգորեան
» Գաբրիէլ	» Խանճեան

Քաղաքական Ժողով

Սիմոն	պէյ Մաքսուտ
Տիգրան	էֆ. Եուսուֆեան
Յովհաննէս	» Թորոսեան
Յովհաննէս	» Ազնաւոր
Համազասպ	» Պալլարեան
Էլիաս	» Զայեան
Գրիգոր	» Խրտրեան
Տիգրան	» Կիւմիւշկիրտան
Միհրան	» Սէթեան
Ստեփան	փաշա Ասլանեան
Տիգրան	էֆ. Բաղդասեան
Մկրտիչ	» Ասասեան
Ռէթէոս	» Պէրվանեան

Հետեւաբար, կրօնական ժողովն երկու եպիսկոպոսներ կը պակսին, իսկ Քաղաքական Ժողովէն մէկ անդամ՝ հրաժարեալ Վսեմ. Գաբրիէլ Լիւլէճեանի նորատունկեան, որոց տեղ նոր ընտրութիւն կատարել հարկ պիտի ըլլայ.

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն՝ անձնական տկարութեան պատճառաւ՝ երէկ դարձեալ իւր բնակարանը մնաց ի Մաքրիգիւղ.

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ցառաջիկայ երկուշաբթի օր, 19 օգոստոս, Դեր. Տ. Գարեգին եպիսկոպոս Սըրուանձտեանց, Զաթալ խանի կօշկակար արհեստաւորաց ննջեցեալց հոգւոյն համար հանդիսաւոր Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ Ս. Փրկչի եկեղեցւոյ մէջ.

Զայս ի գիտութիւն համայն բարեպաշտ ժողովրդեան ծանուցանելով,

Մնամք յարգանօք

Ի դիմաց Հոգաբարձ. Ազգ. Հիւանդանոցի

ՊԱՏՐԻԿ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ

Մաքրիգիւղէն հետեւալը կը հաղորդեն մեզ

Մաքրիգիւղի նորակառոյց վարժարանին տարիներէ հետէ կիսատ մնացած վիճակն կարի տխուր տպաւորութիւն մը կը գործէր ամէն զգայուն սրտերու վրայ և ազգային արժանապատուութեան խնդիր մը կը դառնար գիւղին օտար հասարակութեանց առջեւ, որոց իւրաքանչիւրը կը պարծի իւր հոյակապ հանրային շէնքերովք. Պատ. թաղ. խորհուրդն իրեն նուիրական պարտականութիւն համարելով վարժարանին շինութիւնն ի գլուխ հանել՝ բարեբեր ազգայնոց մէջ հանգանակութեան ձեռնարկած, եւ միանգամայն, մասնախմբի մը ակնկալութեամբ թատերական շքեղ ներկայացում մը կազմակերպած է, որ տեղի պիտի ունենայ օգոստոս 24ի շաբաթ գիշերը. Թաղական Խորհրդոյ նպատակն ըստ ինքեան այնչափ վսեմ է, որ ամէն գիւղացւոյ պարտականութիւնն է նորա ձեռնարկին յաջողութեանը իւրովսանն սատարել. քաղցր է մեզ ուրեմն յուսալ թէ, Մաքրիգիւղի պատուարժան ազգայինք, ըստ իւրեանց բարի սովորութեան, այս անգամ եւս պիտի բարեհաճին, ամէն երկրորդական նկատում ջնջելով, նիւթապէս ու բարոյապէս քաջալերել Թաղ. Խորհրդոյ սրտէն եւ մասնախմբի աշխատութիւններն եւ այսու փայլուն ապացոյց մը տալ իրենց կրթասիրութեան.

Հոգիէն կիսանայ թէ ամբաստանիչ տեսանն իրրեւ ոճրագործ ամբաստանած է ժամկոչ Խաչին իբրեւ հեղինակ Պէյքօղլի եկեղեցիին կատարուած գողութեան և թէ գրութիւնք յանձնուած են եղեռնագատ տանին որ ի մտոյ այդ դատով պիտի զբաղի.

ՕՀԱՆՆԷՍ Էֆ. Ճ. ՕՀԱՆԱՍԱՓԵԱՆ

Ցետ կարճատեւ հիւանդութեան փոխեցաւ առ Աստուած ի հասակի 32 ամաց երիտասարդութեան, ի սուգ և ի վիշտ իւր սիրելի ամուսնոյն և դեռատի դստրիկին, և իւր մօրն և քրոջն և եղբօրն և համայն ազգականաց եւ բարեկամաց.

Ցուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի վաղը կիրակի ժամը 6½ին ի Ս. Թադեւոս եկեղեցւոյ Գատրգիւղի, ուստից պիտի փոխադրուի յԱզգային գերեզմանատունն Պալըգլը, իւր Նախնեաց դամբարանն.

17/29 օգոստ. 1891

Կամուրջէն ժամը 6ին շոգենաւը կը մեկնի Գատրգիւղի համար.

Երէկ Օրթագիւղի մէջ կատարուեցաւ Ցարութիւն աղա Արապեանի յուղարկաւորութիւնը. Հանդուցեալն յետին շառաւիղն էր Արապեան ընտանեաց, որք ծանօթ են իրր ձուլիչ և տր պագրիչ և յանցելումն բաւական տարիներ տպարան ունեցած են յՕրթագիւղ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵԿԻ ՍԼԱՄԼԸՔԸ

Սէլամլըքի արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ ի նշան Թաշ Թէչվիզիյէ մզկիթին մէջ. Մէջլիսէն Վեհ. Սուլթանը հանդիսաւոր կերպիւ այդ մզկիթը գնաց եւ կատարեց ուրբաթու աղօթքը.

Ն. Կ. Վեհափառութիւն մզկիթէն ելնելով կայս. պալատ դառնալու պահուն, Բարձր. Մայր Թագուհւոյն ապարանքը գնաց ի նշան Թաշ և ժամ 8ին կայս. պալատ վերադարձաւ.

* * *

Սէլամլըքի հանդէսը դիտելու համար հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին աւստրիական դեսպանատան պակաշտօնական հրամանատարն՝ ընկերակցութեամբ Աւստրիոյ Կայսեր սենեկապահներէ միոյն, ֆրանսական դեսպանատան զինուորական կցորդը, Քամբոնէվէնէը փաշայի կինը, Պոլսոյ քարտիզոց արտօնատէր Միշել փաշա և վաթսունէ աւելի օտարազգի զբօսաշրջիկներ. Ներկայից ոմանք սենեկապետաց մէջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց.

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ՏԵՂԱՊԱՀԻ ՕՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ

Օունաց Պատրիարքարանի Սինոդը և Խառն ժողովը երէկ համագումար նիստ ըրին Պատրիարքական Տեղապահի ընտրութեան համար.

Նախ ընտրուեցաւ Դեր. Գերմանոս, Հէրակլէի Մետրապոլիտը, բայց սա հրաժարելով, երկրորդ ընտրութեան ձեռնարկուեցաւ և այս անգամ քըուէից մեծամասնութիւնը տրուեցաւ Պերաթի (Եանեա) մետրապոլիտ Դեր. Տրոմէէն. Այս ընտրութիւնը անմիջապէս մատուցուեցաւ կայս. կառավարութեան հաւանութեան.

Սինոդն եւ Խառն ժողովն որոշեցին շնորհակալութեան ուղերձ մը ուղղել ի կայս. պալատ այն հայրական հոգածութեան համար, զոր Վեհ. Սուլթանն հաճեցաւ ցոյց տալ Դիոնեսիոս Ե.ի հիւանդութեան և մահուան պարագայից մէջ.

ՅԱՒԱԿՅԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՔ

Աւսթիկ Օունաստանի դահաժառանգ իշխանին կողմէ Ֆէնէրի Պատրիարքարանին ուղղուած ցաւակցական հեռագիրը

Առ Փէնանդրոն Տէրեղերական Պարիարքէն

ԱԹԷՆՔ, 25 օգոստ.

Մեծ ցաւով իմացանք Ն. Ս. Տիեզերական Պատրիարքի վախճանման լուրն. ի բոլոր սրտէ կը մասնակցինք այն խորին վշտին զոր Եկեղեցին կ'զգայ այնքան չքնաղ ձիրքերով և առաքինութեամբք օժտեալ Պետի մը կորստեանն համար.

ԿՈՆՍԹԱՆԹԻՆ

Սինոդն հետեւեալ հեռագրաւ պատասխանած է.

Բարձր իշխան Կոնսթանթին Սբարդայի Դուքս, խնամակալ Օունաստանի

ԱԹԷՆՔ

Մեծ եկեղեցին կարի յուզուած է այն համակիր զգացումներէն, զորս Ձեր Արքայական Բարձրութիւն հաճած է արտայայտել իր Պետին կորստեանն առթիւ. Ի դիմաց Սինոդի կը փութամ ազաչել զՁեր Արքայական Բարձրութիւն, որ բարեհաճի ընդունիլ իր ջերմագին շնորհակալեաց հաւատին.

Երէյէմ Մեթրոպոլիտ

ԿԵՐՄԱՆՈՍ

* * *

Օունաց Նախկին Պատրիարքն, Յովակիմ Գ. որ այս պահուս Ամիսորոզի վանքը կը գտնուի, հեռագիր մը ուղղելով հանգուցեալին եղբօրորդւոյն, խորին ցաւակցութիւնն յայտնած է.

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԵԼՏԻ-ԳՈՒՎԼԷ, 15 օգոստ.

Ձեր պատուական օրագրերի մէջ ընթերցայ թէ երբ Ապդ. Ժողովոյ մէջ խօսք է եղեր թէ կրօնային հանդէսի մը խմբագրութիւնն Առակախօսի մը մնացեր է, յայնժամ, երեւոյթանք ի լուր այս անուան յիշատակութեան, ծիծաղեր են. Այդ Առակախօսն, ինչպէս յայտ է, ես եմ.

Եթէ այդ երեւոյթանք գտնեն ինձ պէս եկեղեցական մը, որ կարող ըլլայ այդպիսի թերթի մը հրատարակութեան, առանց ո և է օգնականութեան և նպաստի, և ունենայ չորս հազարի չափ բաժանորդ, արդա՛ր ուրեմն իրենց այդ ծիծաղ, իսկ եթէ ոչ՝ ես ալ կուլամ այդ ծիծաղներուն վրայ.

Մնամ աղօթարար

ՎԱՀԱՆ Վ. ՏԷՐ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ» չի հրատարակուիր յառաջիկայ երկուշաբթի Ս. Աստուածածնայ տօնին առթիւ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵԿԻ ՍԼԱՄԼԸՔԸ

Սէլամլըքի արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ ի նշան Թաշ Թէչվիզիյէ մզկիթին մէջ. Մէջլիսէն Վեհ. Սուլթանը հանդիսաւոր կերպիւ այդ մզկիթը գնաց եւ կատարեց ուրբաթու աղօթքը.

Ն. Կ. Վեհափառութիւն մզկիթէն ելնելով կայս. պալատ դառնալու պահուն, Բարձր. Մայր Թագուհւոյն ապարանքը գնաց ի նշան Թաշ և ժամ 8ին կայս. պալատ վերադարձաւ.

* * *

Սէլամլըքի հանդէսը դիտելու համար հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին աւստրիական դեսպանատան պակաշտօնական դեսպանատան զինուորական կցորդը, Քամբոնէվէնէը փաշայի կինը, Պոլսոյ քարտիզոց արտօնատէր Միշել փաշա և վաթսունէ աւելի օտարազգի զբօսաշրջիկներ. Ներկայից ոմանք սենեկապետաց մէջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց.

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ՏԵՂԱՊԱՀԻ ՕՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ

Օունաց Պատրիարքարանի Սինոդը և Խառն ժողովը երէկ համագումար նիստ ըրին Պատրիարքական Տեղապահի ընտրութեան համար.

Նախ ընտրուեցաւ Դեր. Գերմանոս, Հէրակլէի Մետրապոլիտը, բայց սա հրաժարելով, երկրորդ ընտրութեան ձեռնարկուեցաւ և այս անգամ քըուէից մեծամասնութիւնը տրուեցաւ Պերաթի (Եանեա) մետրապոլիտ Դեր. Տրոմէէն. Այս ընտրութիւնը անմիջապէս մատուցուեցաւ կայս. կառավարութեան հաւանութեան.

Սինոդն եւ Խառն ժողովն որոշեցին շնորհակալութեան ուղերձ մը ուղղել ի կայս. պալատ այն հայրական հոգածութեան համար, զոր Վեհ. Սուլթանն հաճեցաւ ցոյց տալ Դիոնեսիոս Ե.ի հիւանդութեան և մահուան պարագայից մէջ.

ՅԱՒԱԿՅԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՔ

Աւսթիկ Օունաստանի դահաժառանգ իշխանին կողմէ Ֆէնէրի Պատրիարքարանին ուղղուած ցաւակցական հեռագիրը

Առ Փէնանդրոն Տէրեղերական Պարիարքէն

ԱԹԷՆՔ, 25 օգոստ.

Մեծ ցաւով իմացանք Ն. Ս. Տիեզերական Պատրիարքի վախճանման լուրն. ի բոլոր սրտէ կը մասնակցինք այն խորին վշտին զոր Եկեղեցին կ'զգայ այնքան չքնաղ ձիրքերով և առաքինութեամբք օժտեալ Պետի մը կորստեանն համար.

ԿՈՆՍԹԱՆԹԻՆ

Սինոդն հետեւեալ հեռագրաւ պատասխանած է.

Բարձր իշխան Կոնսթանթին Սբարդայի Դուքս, խնամակալ Օունաստանի

ԱԹԷՆՔ

Մեծ եկեղեցին կարի յուզուած է այն համակիր զգացումներէն, զորս Ձեր Արքայական Բարձրութիւն հաճած է արտայայտել իր Պետին կորստեանն առթիւ. Ի դիմաց Սինոդի կը փութամ ազաչել զՁեր Արքայական Բարձրութիւն, որ բարեհաճի ընդունիլ իր ջերմագին շնորհակալեաց հաւատին.

Երէյէմ Մեթրոպոլիտ

ԿԵՐՄԱՆՈՍ

* * *

Օունաց Նախկին Պատրիարքն, Յովակիմ Գ. որ այս պահուս Ամիսորոզի վանքը կը գտնուի, հեռագիր մը ուղղելով հանգուցեալին եղբօրորդւոյն, խորին ցաւակցութիւնն յայտնած է.

ՍԵՐՊԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

Սերպիոյ լրագիրք կը հաստատեն այն լուրը թէ Սերպիոյ Ալէքսանդր թագաւորը Կ. Պոլիս պիտի գայ.

ԿՐԷՏԷ

Կրէտէի կուսակալութիւնը՝ նկատելով որ ժամանակէ մը ի վեր կղզւոյն մէջ պատահած մարդասպանութեան և այլ դէպքերու շարունակելուն գլխաւոր պատճառը՝ մէկ քանի գիւղախումբերու միւսիրներուն իրենց պաշտօնի կիրառման մէջ թերանալն է, շրջաբերական մը զրկելով ամէն կողմ ծանուցած է թէ յետ այսորիկ ո՛ր գիւղախումբին մէջ որ այդ կարգի դէպք մը պատահի, միւսիրները պարտին ամէն ջանք ի գործ դնել ոճրագործները ձերբակալելու համար և թէ հակառակ պարագայի մէջ՝ միւսիրք հարցաքննութեան պիտի ենթարկուին և օրինաց տրամադրութիւնն իրենց նկատմամբ ի գործ պիտի դրուի.

Կրէտէի պաշտօնական լրագիրը կը հերքէ այն զրոյցը թէ Բէթիմօի գաւառին մէջ իսլամ աւազակաց խումբեր երեւան եկած ըլլան և ի հատատութիւն իւր հերքման՝ կը հրատարակէ նոյն գաւառի կառավարչին ու շրջակայ գաւառակաց գայմագամներուն կողմէ կուսակալութեան ուղղեալ պաշտօնագրերն, որք կը յայտարարեն թէ իսլամ աւազակներու խումբեր ըբնաւ տեսնուած չեն.

ՊՈԼՍՈՅ ՔԱՐՏԱՓՈՒՆՔ

Առեւտրական եւ հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան տեղեկագրուած է թէ Պոլսոյ քարտիզոց շինութիւնք պիտի սկսուին համաձայն պատրաստուած քարտէսին, եւ պայմանագրոյ ու յանձնառագրոյ մէջ նշանակեալ պայմանաժամուն մէջ. Նոյն նախարարութիւնն եւս հաղորդած է զայս Ծովային նախարարութեան.

—Միշել փաշայի փոխանորդ Պ. Կրանէ երէկ Մարսիլիայէն մայրաքաղաքս ժամանեց.

ՕՍՄ. ՊԱՐՏԱՏՈՄՈՒ

Նախարարաց Խորհուրդն իւր կիրակի օրուան նստին մէջ քննած է այն ծրագիրը զոր մատուցած էր Պ. Բայլարտ և որ կը վերաբերէր մաքսային տուրքերով եբաշխաւորեալ օսմանեան պարտատոմսից միացման, սակայն ո և է որոշում չէ առած.

ԴԱՐԵՋՈՒՐԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ Ի ՍԼԱՆԻԿ

Առեւտրական եւ հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնն, ըստ տեղեկագրութեան Սէլանիկի կուսակալութեան, արտօնած է Այաթէկի Եղբայրք վաճառականներ՝ զարիզուրի շոգեշարժ գործարան մը հաստատել Վարտար Բաբուի գուրսը, Հանրային Պարտիզին մօտ, իրենց սեպհական գետնին վրայ. Հարկ եղած գործողութիւնք կատարուելու վրայ են այդ հաստատութեան յատուկ ելրպալէ բերուելիք գործիներն ու այլ դոյզիքը մաքսատուրքէ ազատ կացուցանելու համար. Գործարանին կառուցման համար հարիւր հազար ոսկւոյ չափ ծախք հաշուած է և կրնուի թէ անանուն ընկերութիւն մը պիտի կազմուի.

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ՎԵՐԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Թղթատարական վերատեսչութիւնը Թղթատարի յատուկ չորս վագոններ շինել տուած է, երկուքը Բուսէլիի և երկուքն ալ Սէլանիկի գծին համար. Այս վագոններ Կ. Պոլսոյ և Եւրոպայի միջեւ ուղղակի պիտի փոխադրեն թղթատարական պարտականութիւն. Այս առթիւ երեք նոր պաշտօնեաներ ևս պիտի յատկանան. Պետական Խորհուրդն հարկ եղած գործողութիւնները կատարելէ յետոյ, տեղեկագիրը պիտի մատուցուի Վեհ. Սուլթանի վաւերացման և կայս. Իրատէին երեւելէն յետոյ այդ վագոններու երթեւեկութիւնը պիտի սկսի. Այդ վագոններու իւրաքանչիւրին մէջ բաժանումներ եւ մահճակալներ պիտի դնուին.

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԵԼԱՆՈՑ

Համազգային Անկելանոցին ի նպաստ կազմակերպեալ ցուցահանդէսին համար հետեւեալ նուէրներն եղած են.

Անտառաց և Հանքաց ընդհանուր տնօրէն Գուլումճեան Վսեմ. Պետրոս էֆէնտիի կինը նուիրած է դրան երկու վարագոյրներ ոսկեթել բանուած.

Ռէժիի գումրէր Համամճեան Վսեմ. Սարգիս էֆէնտիի կինը՝ շրջազգեստի զանազան մասերու յատուկ զարդարանքներ՝ կապուտակ թաւշի վրայ ոսկեթել բանուած.

Միրկէօնի թուրք տղէկանց վարժարանին ուսուցչուհի Ֆրէնէլի հանում՝ երկու բարձեր, սպիտակ մնդուսի վրայ ասեղնահիւս (գէ-գէտ) բանուած.

Տպագրիչ Կարապետ էֆէնտի Քէշիշեան գիտական ու արուեստական նիւթեր պարունակող հարիւր հատոր փառակազմ գրքեր.

ՈՒՄՈՒՐՃՈՒ ԴԷՊՔԸ

Բ. Դուռը՝ Պ. Բէյմէնի աւազակաց ձեռքէն ազատուին իմանալով, հրամաններ տուած է Մրկրիվա Հասան Էսկիպ փաշայի, որուն պաշտօն յանձնուած է աւազակներն հալածել, ցպաշարել զանոնք, թէ՛ ցամաքի և թէ՛ ծովու ճամբով անոնց փախուստն արգիլել և հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուլ ժամ առաջ ձերբակալելու համար այդ աւազակները.

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Զորեքշաբթի օրը տեղի ունեցաւ ի Պէօյիւքտէրէ սպանիական դեսպանատան շէնքին հիմնարկէքը. Հանդէսին կը նախագահէր սպանիական դեսպան Պ. Ռուալթա. Միջօրէին՝ հացկերոյթ մը տրուեցաւ.

Նորակառոյց շէնքը կը գտնուի Պէօյիւքտէրէի նաւամատոյցին հանդէպ. Առջեւը պարտէզ մը պիտի ունենայ. շէնքը յոյն-հռոմէական ոճով պիտի շինուի և պիտի աւարտի յառաջիկայ տարւոյ մայիս ամսուն մէջ.

Նախընթաց օրուան սատակաշունչ քամիի պատճառն նաւահանգստին մէջ խարսխեալ աւարտական Մէրէվէ և Սոֆոնէս շոգենաւք հոսանքին սաստկութենէն բռկրսան դէպի Սիրքէճի քշուիլ եւ ցամաքին զարնուելնուն մաղ մնացած էր. երբ նաւահանգստի վերատեսչութեան շոգեմակոյկ մը օգնութեան փութաց և այդ երկու շոգենաւերը Մախսուսէի շոգենաւներուն յատուկ խարսխանիշին կապեց.

—Հիւսէյին, Տուրսուն, Մուսթաֆա եւ Արիֆ անուն անձինք երէկ ի Լանկա գինետան մը մէջ արբենալէ յետոյ երբ իրենց տեղերը կը վերադառնային, ճամբան մէջերնին կռիւ մը ծագեցաւ եւ դաշոյններ քաշուելով ամէնքն ալ այլ եւ մէկքեր ստացան. Ոստիկանութեան պաշտօնեայք այդ կռուարարները ձերբակալեցին եւ Ոստիկանութեան Դուռը զրկեցին.

—Անցեալ յուլիս 20ին Ավլիօնեաի մէջ երկրաշարժ պատահելով շատ մը տուներ մասամբ կործաներ, ոմանց պատերը ճեղքուեր և մէկ քանին ալ բոլորովին կործաներ են.

—Այն պատանին, որ ի Մեծ կղզի մարմնամարզի փորձեր կատարած պահուն վիրաւորուած եւ յետոյ դեղադարձին կողմէ տրուած սխալ դեղի մը հետեւանօք վիճակն աւ

ՔԱՐՍԷՆ ՍԻԼԱՍ

(Ն. Վ. ԷԼԻՍ ԲԷՅԹ ԹԱԳՈՒՀԻ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ)

ԱՍԴՐԱ

Ի.

Պ.Ի.Տ., [Ուրբովին] 3 Մայիս 18..

Սիրելեալ մայր իմ,

Թէպէտ ահագին անջրպետով զատուած քեզնէ՝ սակայն զքեզ ինձ ամենամօտ կը զգամ։ Հեռագիր կը գմայլիմ այս հրաշագեղ գարնան վրայ իբրեւ թէ՝ այս վայրկենիս իսկ՝ ձիւներով շրջապատած չըլլայիր դու։ Տեսնէի՛ր ի՜նչ չքեղութիւն։ լիւլի ծաղկունք, սոխակներ, պարտիզին հինաւուրց ծառերը՝ որոց ստորոտը կը հոսի Սէրէթ՝ առաւօտուն մառախլապատ, եւ տունը դրուագեալ քաղցուէնեակներով որոց կապոյտ ստվերքը գլխէս վար կը կախուին, եւ իրենց ստուերը կ'երկարեն թէթիս վրայ։ Կկուին ձայնը կը լսեմ։ կկու, ո՞ւրչափ ժամանակ պիտի մնամ հոս։ Մի...երկու...երկու...։ Երկու շաբա՞թ, երկու ամի՞ն, թէ երկու տարի։ Ոչ, պարոն կկու։ այնչափ երկար առեն զատուած պիտի չմնամ սիրելի մօրէս։ Մնդղոյն ճաշի կը հրաւիրէ։ երթալու եմ։ Մարկօ չատ վախցուցած էր զիս իւր ամուսնով եւ սակայն բնաւ արջու չնմանիր։

Ժամ 9.— Բարիլո՛յս։ Ահա նորէն եկայ։ Թեզ կ'ուզեմ ըսել թէ հոս ամէն ինչ յոյժ գեղեցիկ է եւ բոլորովին կը սիրացնէ զիս։ Միայն Մարկոն կայ զոր չեմ հասկնար։ Ա՛նչափ տարբեր է ամուսնութենէն յառաջ եղածէն։ շատ աւելի ծանրագլուխ, աւելի հանդարտ, եւ աչքը միշտ ամուսնոյն վրայ։ Նա այնչա՜փ մեծ, այնչափ ուժեղ է։ Մեր ազգակ Մարկօն իրեն քով պատատուկի կը նմանի։ Շատ քաղցրութեամբ հիւրընկալեց զիս՝ գրեթէ հայրաբար՝ երբ կայարանն հասայ։ բայց ըսաւ թէ իւր կնոջ չէի նմաներ. թէ շատ աւելի թուխ եւ փոքրահասակ էի։—«Աւելի լաւ, ըսի իրեն, ասանը մէջ պակաս տեղ կը բռնեմ։»— յի՞նչպէ զրգռուած էի որ շատ խենթութիւններ կրնայի ըսել՝ եթէ իսկոյն կասքին գացած չըլլայինք՝ որ իւր ութ երիվարքը եւ զոյգ կառավարքը՝ զմեզ յափշտակեց տարաւ գարնանային իդէալ գիշերոյ մը մեզմ վերջալուսոյն մէջ։ Կը բաղձայի որ ուղեւորութիւնս երբեք չաւարտէր, եւ Սանտէր կը ծիծաղէր իմ խնդութեանս վրայ։

Մարկօ՝ յոգնած՝ լուեց վերջապէս։ բայց ես միշտ կը խօսէի, խենթի պէս էի։ Սանտէրի մտքէն ի՞նչ անցաւ արդեօք իր քեռւոյն վրայ։ Այն պահուն յորում լուսինը կը ծագէր՝ ջուրց ընդարձակ հունի մը մէջէն կ'անցնէինք՝ եւ աքանչելի էր տեսնել սեաւ մորուկները թաթիսել ջուրց շաղշղուն միանոյն մէջ, սուրհանդակք ազատակելով եւ խարազանք շառաչեցնելով, ջուրը լուսակայլակ ցայտելով ատողերու անձրեւի մը պէս։ Ճիշդ այն վայրկենին ասուպ մը տեսայ։ «Այսպէս կ'ուզեի ըլլալ՝ ազատակեցի։»—«Ինչո՞ւ մարիս՝ երբ փայլել հնար է։» ըսաւ Սանտէր։—«Վասն զի մարդ իւր իսկ բոցով կ'այրի։» պատասխանեցի ծիծաղելով մը։

—«Իւր թերութեամբքն հանդերձ կը սիրուի, կը վայելեմ. այդպէս չէ՞, Սանտէր։»

Մայրագութ դիմօք անոր կը նայէր։ Սանտէր գուրգուրանօք անոր ձեռքն համբուրեց։

«Գիտնալու ես, Ադրա թէ նա է ահա քու երկրորդ մայրդ։ Նա զիս իւր ծոցին մէջ չկրեց, իրա՝ այլ միշտ իւր բազկաց մէջ տարաւ զիս. իրեն կը պարտիմ քաղաքակիրթ անհատ մ'ըլլալս՝ փոխանակ պարզապէս ձիոյ պահապան մը կամ սթէփին որսորդ մ'ըլլալու։»

Ճաշարանը մոնաք՝ առկախ լապտերէ մը մեղմով լուսաւորեալ։ Սամովարը կը ծխէր։ կոգիով օծեալ հացի չերտեր եւ պաղ մսերն ախորժահամ երեւոյթ մ'ունէին

«Հապա տղա՞յքը» ազազակեցի։

Մարկօ սկսաւ խնդալ։

«Գիշերը՝ քնանալու սովոր են. կ'ուզո՞ս տեսնել։

Իսկոյն պիտի նեռուէի։ Սանտէր ինձ արգիլեց,

«Կեցցի՛ր։ նախ ընթրենք։ յետոյ պառկելու չգացած ատյայքը տեսնելու կ'երթանք։ Կէս ժամէն չեն թուչիր։ Հաճոյք մ'է որ կրնայ յետաձգուիլ։»

Պառաւ տիկինը խնդաց և թէյը պատրաստեց, մնդղեա Մարկօ բաղկաթոռի մը մէջ կ'լխնար։ Ցանկարծ ինձ հիւանդագին եւ ուժասպառ երեւցաւ՝ իբրեւ թէ այլեւս մարմին չունենար, այնչափ իւր մեծ հասակը կ'անհետանար այդ ընդարձակ բազկաթոռին խորը։ Իւր ձեռներն՝ յորոց յամր յամր ձեռնոցները կը քաշէր՝ անհանգստացուցիչ թափանցիկութիւն մ'ունէին։ Սանտէր անոր կը նայէր հոգատարութեամբ եւ ի սրտէ շնորհակալ կ'ըլլայի իրեն կոստեցուցած ըլլալուն անխորհուրդ դրդումս որ պիտի ստիպէր Մարկոն երկիցս սանդուխներէն վեր ելլելու։

Մեր բաժնուելու միջոցին՝ ուզեցի պառաւ տիկնոջ ալն համբուրել։ թոյլ չտուաւ այլ ինձ փարեցաւ իւր թեւերով և խանդաղատանօք պագաւ զիս՝ ըսելով.—«Փոքրիկ համբարձ։.—Նախ երգելս լսէ, պատասխանեցի իրեն։ Այն ատեն գացինք տեսնելու այդ շնորհալից պզտիկ էակներն երկար արտեւանամբք հովանաւորեալ վարագոյն պատերով. իբրեւ թէ այլ եւս իրենց բիբերը բացուելիք չունենային՝ եւ դեղձան կամ թուխ ոլորներով որ բարձին կը խառնուէին։ Սանտէր կը ճառագայթէր անոնց նայելով։ Ի՜նչպէս հուժկու մարդու մը բիբերը գիտեն անուշնալ։ Մարկօ՝ հոգատած՝ մատաղ աղջկան վրայ ծռեցաւ, ըսելով թէ շնչառութիւնը թասուն էր։ Թէ՛զմ մայր։ Ամենաբեր ճիւաղներ կը տեսնէ՝ ուր այլք կը ծիծաղին։

Այսօր՝ սեղանի վրայ՝ տեսայ մեր փոքրիկ սեպուհները. յիրաւի մէն մի գոհարներ են։ Գիտես, հապա չուրջս տաք տեսնեմ՝ ալ զանոնք զսպելու հնար չմնար։ Մարկօ ուզեց ծանրէն քաշել՝ բայց ստիպուեցաւ մեր հետ խնդալու։ Վարժուելիս՝ Օր։ Ուայսն հետ աշխատելով։ Ամուսնոյն կը հեռանայ նորա նեարչական տաղանդին։ Ահա երկուքն ալ կ'երթան գեղեն երկանքն ուռենիներ ուսումնասիրելու։ Այս պիսի սիրաբաղդից մէջ չեմ կրնար ըսել զեզ Սանտէրին բարութիւնն ու խոնարհութիւնը։ երբ տեսնէ որ յոգներ եմ՝ և թէ չեմ ուզեր այդ մեծ տան բանտարկեալ պահել տան մէջ՝ գիտէ ամէն փափկութեամբ բաղձանքս կանխել։ Աչքս նոցա ետեն է՝ ի՜նչ մեծ հաճոյքով։ քսակ քով գալով իրարու արժանիքը կ'աւելցնեն։ Կայ աւելի անուշ բան մը քան տեսնել որ մեր սիրած անձինքն իրարու սրտակից են։ Սանտէր կրկին աւելի մեծ կ'երեւայ մեր նկուն օգոյին քով։ Այդ մանկական հասակն անտարակոյս հայրիկին մօրմէն առած է։ Մեք աւելի մինակ և առայդ կերպով զարգացած ցեղմէն ենք։

Բարեո՛ւ մնա այսօրուան համար և քէնի մի պահէր յոյս աղջկանդ որ զքեզ փրկեսցէ սիրէ։ ՄԱՐԿՕ

3։

Պ.ՈՒՐՏԱ, 15 Մայիս 1..

Բարի Մայր իմ սիրեցեալ,

Ո՜հ ի՜նչ կեանք։ Իրաւ որ նմանը տեղ մը չգտնուիր։ Հիմայ ամէն օր ասպատանն այցելութեան կ'երթամ, եւ ամենէն ցերմ համակրութիւնը կը զգամ մըտրուհիներուն եւ նոցա խլական կայտիներուն։

Հապա մեր ձիարշաւնե՞ը։ Սթէփին անծայրածիր ասպարիզին մէջէն ձիավարել կ'ուզէի՝ աւելի անդի՛ն երթալ, մ'չտաւելի մնդէն։ բայց չհատարձակիր շատ ժամանակ փոքրիկին հեռու մնալ։ Սակայն աւելի կարճ ստոյգներու համար յանձնառու կ'ըլլայ։ ո՛ւրչափ վայելուչ է ձիու վրայ՝ հանդարտ ու շնորհագեղ։ Կարծեմ թէ ինձ պէս անտեղի արշաւներ ընելն կանաչի չգտներ։ Բայց ըսէ՛ մայրիկ, կարելի է քիչ մը ֆէոդալ ըլլալ արտաքուստ՝ եւ սրտանց նոյնչափ կին մնալ։ Մարկօ չտեսնուացած հիմակուընէ շատ աւելի աչխոյժ էր՝ թէպէտ երբեք ինձ չափ եղած չէ։ Նոր բարեկամուհի մ'ունիմ, Մէլանիան։ Կը ցաւիմ որ նշանուած է ասա թէ ոչ շատ սքանչելի պիտի ըլլար։ Բայց նշանդը միշտ մեր եռեւէն ունենալու ենք։ եւ սակայն Մարկօյի եւ Սանտէրի կիսուն շատ իրարու վրայ չեն դուրդուրար, այլ միակերպ փոքրիկ վէճեր ունին՝ որ ունկընդրաց համար բնաւ ախորժելի չէ։ Վերջերս միատեղ ձուկ կ'որսային։ այնչափ սատակի վէճ մ'ունեցան որ նոյն պահուն ձուկ մը լարը խզեց Մէլանիի ձեռքէն եւ հոսանքն ի մայր առաւ տարաւ։ Այնչափ ապշած էի որ միտքս չեկաւ երթալ բռնելու։ Մօրօշ ջուրը ցաթկեց՝ եւ սկնդիկի մը պէս թրմած եկաւ՝ առանց լարը բռնելու։ Մէլանի կը սրդողէր ու կը կոծէր, ես խնդալէս կը մեռնէի։ Ի՞նչ ծաղրական էր։ Ասոր վրայ երկուքն ալ ինձ դէմ դարձան։ եւ սակայն յանցանքն իմս չէր։ Մարկօ ինձ ըսաւ թէ ազէկ կ'ըլլար որ իրենց շրջագայութեանց չմասնակցիմ։ Այն օրէն հետէ կը զգուշանամ իրենցմէ։ եւ Մօրօշ եռեւէս ինկած է որ զիս իրենց հետ տանի իբրեւ թէ մինակ մնալուն ձանձրանային։ Բարի կը յայտարարէ թէ փոքրիկ հարիւրաւորները նշանածներու հետ ձկնորսութեան ելլելու չեն։ ասա թէ ոչ մին կամ մի սը ջուրը կ'ինայ, եւ շատ անգամ ամէնն ալ միատեղ։ Բաւական անուն է Օր։ Լուիզ տը Մէլդէն։ հնաշխարհիկ անձ մ'է։ կը պաշտեմ զնա։ Ամէն բան ի՞նչ նրբութեամբ, ի՞նչ շնորհալից կերպով կ'ըսէ. ոչ երբէք կը վշտանայ կամ կը նեղանայ։

Մարդու մտքէ չանցներ թէ քանիներ կը ընակին այս կարծեցեալ անապատին մէջ եւ ի՞նչ սիրուն այցելութիւններ կ'ընդունուին։ բայց բազմութեան մէջ ձանձրացուցիչներն ալ կան՝ անտարակոյս։ Այն ատեն խօսելու չտալու համար դաշնակին վրայ կը նեռուիմ։ Մարկօ եւ ես՝ երկանուագներու հաւաքածոյ մը բերել տուինք զոր եռանդեամբ կ'ուսանիմք։ Սանտէր մոռդիւր կ'ունկընդրէ մեզ՝ Մարկոյին ներդաշնակ ձայնն իմ ձայնիս կցորդած որ շատ նուազ գիւրաթեք է։ Երիս մանչերը զանգակի ձայնի պէս յստակ կնիք մ'ունին։ Բօսդի վեցամեայ՝ սրդէն կը կցորդի իւր եռամեայ եղբօր, եւ Մարիամիկ անոնց երեսը կը նայի՝ մանրիներով ամանակ զարնելով։ Զանոնք տեսնելէ ու լսելէ մարդ չկշտանար։ Մարկօն դաշնակի մօտ՝ նուրբ ձեռքովը համաձայնութիւնները զարնելով՝ եւ իւր զաւակաց երգին օժանդակելով—Մարիամիկին պզտիկ հրեշտակային՝ բոլորովին Ռափայելեան գլուխը՝ ծնգայը վրայ, իւր մեծ կապոյտ աչերով, ծանր կերպարանօք իւր մեսաքսեայ դեղձան մազերով։ Բօսդի՝ մեծ՝ նիկար՝ աշխոյժ՝ թուխ։ Նիքու՝ հեզ եւ երկչոտ կաղին աչերով ու սոսկեղը, իւր մօր պատկերը։ Սանտէր դիմացնին նստած է ծխելով, լրագիր կարդալ կեղծելով՝ մինչեւ որ զայն ձեռքէն առնեմ՝ անոգաստ նեղութիւնէ մը ազատելու համար։ Հատ պատեհի՝ ես ալ իմ մտաս կը կատարեմ։ այն ատեն բնական խմբերգ մը կ'ըլլայ։ Ցետոյ կ'ազատիմ։ «Կարգը Տօսայ՝ նն է։»—եւ նա շատ ազէկ կ'երգէ՝ ճաշակով եւ տաղանդով։ Այսպէս ամ ա խորժելի կերպով ժամանակ կ'անցուի գիւղը, ուշիմ մարդիկներով, երամ չտուեմ թեամբ գրքերով եւ մեներով—ներն ալ չմոռնանք։ Բնականապէս ասոնք իմ մեծ բարեկամներս են։ Անոնց պատճառաւ՝ ինձ բոլորովին պարզ հանդերձներ առաքէ։ վրաս գլուխս անդադար կ'ապտուտեն, բայց շատ թեթեւ հանդերձներ, վասն զի հոս մշդամուկ ատաքութիւն մը կայ։ Զիս կը հեգնեն եւ կ'ըսեն, «Տաքութի՞ւն կ'ըսես ասոր։.— կեցցի՛ր յուլիսը գայ։»—Յուլիսին՝ Սէրէթին մէջ պիտի սուզիմ եւ ալ դուրս պիտի չելլեմ։ շատ գիւրին պիտի ըլլայ։ Ինձ այնպէս կուգայ թէ արդէն ջուր մտնելու չափ օգտաւատ է։ բայց Սանտէր թոյլ չտար՝ ասենդերուն ստամեռնու։ Գիտես յիր՝ մայր՝ ո՛ւրչափ բարի է Սանտէր։ Հայրս ըլլար ասելի իմաստութեամբ եւ քաղցրութեամբ չէր կրնար խնամել զիս։

Չինք ճանչնալէս ի վեր՝ աղէկարշ կսկիծ մը կ'զգամ հայրս այլ եւս չունենալուս, որոյ ազատ յիշատակը միայն միտքս մնացած է։ Ինչպէ՞ս պիտի պաշտէի զինք։

(Շա՛ր.—ալէի) ԲՈ ԱՄԻՐԱՅ

ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Զ.

ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ԻՐ ԳՐԱԾՆԵՐԻՆԵՆ։—ԲԱՆԻ ՄԸ ԽՕՍՔ ԻԲՐԵՒ ՎԵՐՋԱԲԱՆ

18 տարի ամփոփուած ապրեցաւ Ս. Կարապետի պանդոկին մէջ. իր զբաղմունքն եղած էին գլխաւորաբար իր մատնաւոր դասերը. եռթը տարւոյ չափ Ֆրէնկեան Մարիէ է Ֆիլոսի տունը յանձնած է իբրեւ ուսուցիչ. քարերու՝ իր ժիգոյն աշակերտներէն չեն։ Իր մտքը զինքը գրաւած է երկիւղած քրիստոնէի մը պէս, որ իր հոգեւոր ուղեւորութեանը մէջ պատրաստ կ'ունենայ իր անհրաժեշտ պաշարը։ Օրհասէն երեք օր առաջ հաղորդուած էր եւ Աւետարան լսած։

Կեանքի այս վերջին հատուածն եթէ բան մըն ալ շարժէ յաշս մեր նորաբեր գրագիրաց, ոչինչ չէ իբրեւ արձանագրութիւն յիշատակութիւն։ կենագիր հեղինակներ զանց ըրած չեն։ տեսնուելու անձանց վրայ տեսնուած է այդ բարեպաշտութիւնը։ Բաւական՝ վերջին թռչակի պատմութիւնը հեռաքրքրական է։

«Բաւական ընութեամբ ազատամիտ, գուեհիկ մտքերու պէս խազալիկ չէրաւ այն հաւատալիքները, որոց մէջ ծնած էր, եւ մեծ ապացոյց մը տուաւ որ այդ, թէեւ ընդ երկար անձանօթ։ Իր մանուանէն եռթը տարի առաջ, վանքերու օրէնքին ջերմագոյն կուիներուն մէջ, երբ մահաշունչ սրածութիւն մը (épidémie) Թուրքն անմարգի կը կացուցանէր, Բաւական ջանաց իրեն համար եկեղեցական օգնութիւններն ապահովել։

«Առաւօտ մը ամէն բան հանդարտ սրտով կարդադրած էր աւագ երէցին հետ, զոր իր բարեպաշտիկ գործոցն ու խորհրդոց հաղորդ ըրած էր։ Խօսակցութեան վերջին վարկենին՝ վրայ կը հանուի Ռաթիածծի, քիչ յետոյ ներքին գործոց տեսուչ։ եւ Բաւական պատուադիր մեծարանօք երեցը ճամբու դնելէն ետքը, կը դառնայ իր պաշտօնակցին եւ կ'ըսէ ազնուասիրտ պարզութեամբ, թէ ամէն բան կարգադրեցի անոր հետ այն պարագային համար, ուր մահը կրնայ վրայ հասնիլ։» Եւ զարմանալին այս է որ, եռթը տարի ետքը, Բիւմոնտացի նախարարը, որ եղած էր տպա Իտալոյ թագաւորութեան առաջին նախարար, իր մահուան անկողնին մէջ կը տեսնէր այն քահանան, եղբայր Ճիաքօմոյ, որ հաւատարիմ իր 1854ի խոստմանն հասած էր։ (1)

Միսաքեանի բարձին տակ գտնուած վերջին գիրքն եղաւ Շնորհալւոյ Բարեխօսքը. այդ գիրքն եղած է իր գրաբառ առաջին դասագիրքը։

Ահա Միսաքեան իր կեանքի մթութեանը մէջ։

Բան մը չէ գրած կ'ըսուի. եւ մէկն ալ ծաղրական ոտանաւոր մը քսթելով՝ ըսած է թէ պարզամիտներէ ատակ չորթելով բան մըն ալ դուրս չտուաւ։ Ինչպէս Ծընունդեան գրած է, մեր քննադատները կ'սպասեն եղեր որ այսուհետեւ գրուածներն ոտք ու լեզու ելլեն եւ ինքնին երթան գտնեն դրտիները։ Գէշ բան չէ։ Միսաքեան շատ բան գրած է, իր հրատարակածները մէկ երկու հատոր կը շինեն։ կը գրէ տաք տաք իր ժամանակի խնդիրներուն վրայ, խորին հմտութեամբ և բազմակողմանի հայեցուածներով։ Մնդիրներն առ հասարակ ազգային ըլլալով, գրուածներն ալ, իրենց արժէքին հետ, թարմ պտղոյս վրայ պիտի մնան իբրեւ նոր ու թարմ բաներ, գրագիտի գործեր։

Արդաւէրէ անցունելով Միսաքեանի վերջանական գրուածները, ընծերցողը կը գտնէ զբրագէտն իբրեւ գատաւոր մը, որ անաչառ ու անկաշառ, կուսակցութեան ամէն տարբերութենէ զերծ, կը դատէ մարդիկն ու իրերն։ իր օրինագիրքն է պատմութիւն, ընկերական գիտութիւն, մարդկային սրտի խորին ծանօթութիւն, խղճի ու կարծեաց ազատութիւն, խնամատարութիւն։ իր առատ փաստերն այնպէս ուժգնութեամբ ու ըստ սրտաշոյի կը գետեղէ, որ դատը կարմնցնողն ալ դժգոհ չմնար։ Իրեն համար՝ յանցապարտը ազատ չմնար, կը պատժէ զնա ամէն դէմքի վրայ, միայն յաւիտենական անմեղ մը կայ՝ Ազգութիւնը. իր սրբութիւն, իր սիրութիւն, իր անձերանալի սիրութիւն։

Կ'ըսեն թէ խնդիրներն իրենց «արդեւնութիւնը կարմնցուցած են, ուստի մեզ ալ բնականաբար անտարբեր կը մնանք։ Սխալ է այս՝ Միսաքեանի գրուածոցը համար։ Իր գրիչը ամենուն վրայ ալ կը դնէ այնպիսի գրչով, որով իր գրուածք պիտի փնտռուին։ Իր է ձեռ կոչոց ֆնճակ ամ թարգմանութիւնը, ժամանակին թարմութիւններով հանդերձ անպատուութիւն չէ հեղինակին, իր նպատակը կը մնայ միշտ սուրբ, ամենէն ժողովրդական գործը, կարերը, մարդկութեան ամենէն լաբեալ, ամենէն անտես թողուած ստեղծուածն ունենալով իբրեւ նիւթ։ Գիրքերուն յօդուածը (2) կը մնայ մեր գերեզմանաց, մեր զգայմանց, մեր ստացուածոց անեղծ հրկնակը աշխարհի առջեւ։ Իր նշոյժ գրականութիւնը պիտի կարգացուին իբրեւ նրանչան գրուածներ մեր գրականութեան մէջ։ Ցտնդեմ։ եւ Դիմոֆեթեայ ժամերները կը մնան իբրեւ օրինակ վիճարանութեան։ Եպիգրամներն է Վարդանն ալ մեր եկեղեցւոյ գոյութեան ու անկախութեան պաշտպանական մը։ Հապա իր Քաղաքը։ ի՛նչ ունի մեր գրականութիւնն այդ թուրենոյ տղան համար։ ի՛նչ գրած են մեր թերթերը։ Ներսպական մամուլն անոր վրայ հատորներ գրած է, կրնային գրել այն ատեն ալ երբ Իտալիա այդ հոկան պատանքի մէջ կը դնէր։ բայց Միսաքեանի Քաղաքն հայ-իտալացի է. իր հեղինակին գրչէն ունի իր վայ։ Այնպէս սկսակական հատուածներ ունի, որք կը մնան յաւիտենական, կոչակին պէս մրմռացող, պիտի մնան անեղծելի մեր գրականներու կեանքին ու թրմերուն փրքանքն ուն վրայ։ Այս իրաւամբ կ'ըսեմ որ իբրեւ հրապարակագիր, Միսաքեան օրուան թարգմանիչը չէ, այլ գիտցած է «նիւթն իմաստասիրաբար բնութել բնա կանաբար ծնանել թղթին վրայ մարմնացեալ խորհուրդն իր իսկական եռանգովը նկարել, ասացուած ու բացատրութիւն փոխսել ու երենազանել։ Մի սաքեան Նէ՛ն. Ժամանակ։

Հրապարակագրութիւնը Միսաքեանի յառաջդիմանալը ոգւոյն և կարողութեանց մէկ յայտարար նշանն ալ է։ Հրապարակագիրը, իր պաշտօնին գիտութիւնն ու գիտակցութիւնն ունեցող հրապարակագիրը, մտանդգրկ մը ոչ նո ազ արժէք ունի։ Իր պաշտօնը կը պահանջէ բարեկամութիւն և պատրաստակամութիւն։ Մասնաւորապէս ունի իր պարարտ ժամերը, իր նիւթն հասանցունելու կանխաւ զբրուած հեղինակները, ազատութիւն ունի իր նիւթն ընտրելուն մէջ, իսկ հրապարակագիրը ստոնց եւ ոչ իսկ մին ունի։ Նիւթերուն ծնուցիչն ինք չէ, դէպքերուն վարողը իր ձեռքերը չեն։ յանկարծ մրրիկն է կը փրթի, փայլակն է կ'երեւի, եւ հրապարակագիրն ինքզինքը կը գտնէ այդ երեւութներուն տակ, եւ պարտաւոր է իր գաղտնական մտքանն իբրեւ բանալի երկարել անոնց բացատրելու մէջ եւ քննութիւններն ընել։ Դէպքերն ու նիւթերն այսպէս եկած գտած են զՄիսաքեան։ եւ ամէն անգամ որ իր ժամանակի հոլորգոյն ոստիներուն հետ ի կռիւ մտած է, մեզմ յառաջաբանով մը սկսած հատորի մը չափ բան գուրս տուած է։ իր զրաւոր շունչն ալ, կրակոտ թոքերէ եւ հրաբերանէ եռալ տալով գոլորշւոյն պէս, գրուածքն ամբողջ կը կենդանացնէ։

Զեմ փորձեր քննադատութիւն մը իր գրուածոցը։ կը բաւականամ քանի մը թեթեւ հատուածներ ի մէջ բերել՝ ցոյց տալու որ անոնք ապրելու կենքն ունին իրենց վրայ, եւ թէեւ ասկէ երեսուն տարի առաջ գրուած, այսօրուան խնդիր ըլլալէ չեն դադրիր։

1861 ին Վարդապետ մը ամփոփուած է հրապարակաւ իբրեւ սիրող եւ խնամարկու Աստղան։ Թերթերու մէջ հերդեհը կը բռնէի։ Միսաքեան երեւան կուգայ բոլորովին նոր տեսութիւններով։ Նախ քննելով կուսակրօնութեան մէջ այն սկզբունք թէ, «Որ կարողն է տանիլ տարցի», կ'ըսէ.—«Տանիլը տարու ձեռնադրուող մարդկային դասածները՝ որոց հասակին ամումը դեռ չէ լրացած, չէ գաղրած, ի՞նչ գիտեն տանելիքներուն ի՞նչ ըլլալը, որ տանելու բաւական թիւններին քեզ հաւատան։ Եւ բնաւ իսկ չափահասից ալ մինչեւ վերջը տանելի՞ է դարեւ ըսածդ։ եւ ի՞նչ է ազգեցը տարուելիքը։—Ուտել, ըմպել, ննջել, բայց չզգալ, այսինքն չսիրել։—Սիրայ կենդանի մարդոյ իր կենդանական սկզբանց դէմ յարուցած պատերազմ մըն է, որ ինքզինքն ծանօթութիւնը կրսնցնողներուն կը վերարերի։

«Եւ սակայն թէ որ մարդկային յանձնապատանութիւնը խելքը գլուխն ըլլալով հանդերձ այս պատերազմն յանձն առնու, ազէկ գիտնալու է որ «անչնար է սիրոյ յաղթել, բայց երեսէն փախչելով։» Էյ ազէկ, խելքն մարդը խնդ կամ խելօք փախած առնը, դուն անոր օգնել չես կամիր նէ, գոնէ Ս. Գնտանի Սատանային պէս, Տաղերան սրբուհին իր ապաստարանը մի զրկեր։ վասն զի ան առնը պատերազմի զնդաուլ մը կ'ըլլայ։ սէրը քու քաստանդինիդ տարու սրբուհիդ երեսները՝ վարդապետին հաւկուր աչուներուն տակին՝ Աստղան գեղովը կը պայծառացնէ, դուն ալ կամայ ակամայ Հիմն ջանչնկալ կ'ըլլաս, եւ պահ մը եռեւ, վարդապետին խցիկէն նաղելով բեկբեկելով սրբուհիին դուրս ելլալը տեսածիդ պէս, նոթատեղը գլուխդ կը ցաթկի՝ ապրանքներդ իրար ծեծելով, մեռ հարսնուհ՝ ի՛ եմ մի» կը պատաս բոլոր ընթերցողդ ականջ երուն։

Այս կարգի սիրային հրապարակութեանց վնասակարութիւնը ցոյց տալու համար, մանաւանդ այն ատենը երբ տակաւին կուսակրօնը հայ ամէնն առջեւ անմարմին մարմնաւոր մը համարուած է, կը պատմի թէ Եշմիածնին Գոլիս նուիրակ մը եկած ըլլալով, կիրակի օր մը վեծատան մէկին կերակուրի կը հրաւիրուի։ Կերակուրէն ետեւ տանտիրինը հետը վեց շապիկ առած, կանանոցին առանոցը կ'անցնի, որ շապիկներն ընծայելով՝ սրբազանէն պահպանիչ մը ընդունի։ Բայց սրբազանն իր սենեկին մէջ չգտնուելով, տան տիկինը փոքաւորէն կ'խնանայ, որ սրբազանն արտաքնոց դացեր է։—Այ, կ'ըսէ, սրբազանն արտաքնոց կ'երթայ հա՞,—եւ շապիկը կ'առնէ եւ կը տանի։ տիկինը մինչեւ այն վայրկեանն անանկ կը հաւատայ կամ կը կարծէ եղեր, որ սրբազանները կարեաց չեն երթար։ Միսաքեան ցոյց տալով նաեւ թէ այս տեսակ հրատարակութիւնք զգուշական մէջնդ ալ չեն եղած անցեալէն ներկայեն, կ'ըսէ։ «Այս չարիքը խաստասակութեամբ եւ պատվով ոչ կը չքանայ և ոչ կը պակսի։ Այս չարիքը բառնալու համար, պատճառը քաշնալու է։

«Այս չարեաց պատճառը, վարդապետաց համար ամուրիութիւնն է։ Կրնամ վարդապետներն ամուսնացուցեն տալ։ Անտարակոյս անոնք առաջարկութիւնդ լսած ատենին, ամէնը մէկէն առջեւ բերան արտաքուստ երեսդ ի վեր կը պուռան կը կանչեն բռտեն։ բայց աներիմիտ լեր, որ հարիւրին ինքնասիրը հինգն ալ, ի ներքուստ բերանդ իբրեւ խրան կը հարուրին։ վասն զի, հիմնեն եղած օրերնուն ի վեր, հանապազ հովուն ի՛սրատեն, որ վերարը գլխուն թռցունէ։

«Լուսաւորիչ ամուսնացած էր, եւ իր զաւակը Թրատակէս։ իրեն պէս, Հայոց եկեղեցական կանոնիկոս եղաւ։ Լուսաւորչի միւս որդին Վրթանէս ամուսնացած էր, եւ Հորը յաջորդեց ի կանոնիկոսութեան։ Վրդանէսի որդին Գրիգոր Մանուկ Ապուսնկ հայրապետութեան նուիրուեցաւ, որոց համար Խորենացին «կուսութեամբ գեր ի վերոյ քան զհարան» կը սէ։ բայց անոր կրտսեր եղբայրը, Յուսիկ ալ զարգեալ, որ Վրդանէսի յաջորդեց, ամուսնացած էր, ամարժան զաւակ ունենալով Պապ եւ Աթանագինէ, որոց որդին Մեծն Ներսէս, Սասլոնի տղային առնելու համար, Բիւզանդիա երթալէն ետեւ, Լուսաւորչի դաշն ամրարձաւ։ Վերջապէս Սահակ Պարթեւ եռամեծն ալ ամուսնացած էր, եւ իր աղջիկը Սահականոյշը իր ձեռքը Համազասպ Մամիկոնեանին հարսնացուց։

«Կարծեմ թէ այս հոյակապ հանիներուն փճացած եւ կտնծած թռուենքը, այս երկնաթռիչ հոգիները գերազանցելու հըպարտութիւն չունին, եւ ամուսնական քաղցր լուծը քրիստոնէական յանձն առնելով, հասարակաց գայթակղութեան եւ իրենց տառապանաց, տարապարտ քարկոծութեան և անուանարկութեան դիպելի պատճառը կը վերցուցնեն»։

Ինդիրն իր հիման վրայ քննելէ ետքը, չարիքներուն միջոցներուն կը դառնայ։ «Գիտցած եղիր, որ վարդապետները միանձնական կենաց նուիրեալ ըլլալով, աշխարհի հետ կցորդութիւն կտրած են, եւ եկեղեցւոյ մէջ կեցած տաճարին ալ, սիրտերնին կոյս եւ անխոով պահելու համար, երեսնին սեւ քօղ մը կը ձգեն, որ աչուներնին կանանց տեսութենէն վարագուրէ։ Ուստի, և այլն։»

Յօդուածին նիւթը վարդապետի մը ամուսնութիւնն է, բայց գրողն ընդլայնած է զայն պատմական և մարդկային տարութեանց խորին քննութեամբ։

Քիչ մըն ալ ուրիշ գրուածքէ մը։ «Կըսեն, թէ ազգի մը մէջ կուսակցութիւններ պէտք են, որ անոնց հակառակ մըրցումներն ազգը կամայ ակամայ առաջ երթայ։ Ասիկայ ճշմարտութիւն մըն է, բայց պայմանաւոր։ պայմանները պակսին է, սկզբունքը կը զեղծանի, եւ ճշմարտութիւնը կատարեալ խմատանութեան կը փոխուի։ Այս ըսածները թէ որ նաեւեր ունեցած ըլլային, Նիկոմիդիայի ցունամուտց նուաստներուն կը յանձնէ՞ն արդեօք, որ Մանչի ծովուն մէջ մրցանքի ելլային։ Բանի որ ամէն մարդ քիչ ու շատ մակ դնել գիտէ, իրարմէ գերազանց այլահամ պանիրներ կ'ելլան։ մակարդել չգիտցողներուն ամենուն ալ կաթը կը կարի, եւ չիմանալը կը մնայ մեր թարմ կամ մեր համար ըմպելու։

«Տգէտներու անհամանձայնութիւնը կուսակցութիւն չէ, երկպառակութիւն է։ վասն զի, միտները, թէպէտեւ անհամանձայն, միտքան կը գործեն, ատենները մինչեւ յաւիտեան անկարտուելի մնալով, իրարու հակառակ կը գործեն, եւ հակառակութեամբ կը վախճանին (3)»։

61 ին (4) կը գրէ ատենը Միսաքեան, եւ Ազգն երեք գլխաւոր մասերու բաժնելով, անոնց իւրաքանչիւրին նկարագիրն ու սահմանը կուտայ, եւ ապա գառնալով լուսաւորիչ կոչուած կուսակցութեան՝ կ'ըսէ։ «Ազգին մեծագոյն մասը մեր կողմը պահելու համար՝ մենք ի՞նչ ունինք եւ ի՞նչ ընինք։

(2) Գրքերնէ՝ տպուած է Փարիզ։ Մաքս։, Մոդ— եւ ուրիշներ անկէ արտատպած են։ Անգլիերէն թարգմանութիւնն ալ եղած է։

(3) Անոնց յօդուածն մըն է այս պատմական, իմաստասիրական գեղեցիկ տեսութեամբ։

(4) Երուսաղեմայ կոչ։

(1) Մաղատ ի Բաւուռ, էջ 97։

(5) Մարդասիրական, գրական, քաղաքական թերթ։

«Ինչպես կարելի է, որ մի մարդ, որ ամբողջ կյանքում ոչ մի գործ չի արել, ոչ մի գրություն չի գրել, ոչ մի գիրք չի հրատարակել, ոչ մի գեղեցիկ գրություն չի գրել, ոչ մի գեղեցիկ գրքի հեղինակ չի եղել, ոչ մի գեղեցիկ գրքի հրատարակիչ չի եղել, ոչ մի գեղեցիկ գրքի գրաքննիչ չի եղել, ոչ մի գեղեցիկ գրքի գրավաճառ չի եղել, ոչ մի գեղեցիկ գրքի գրադարանի տեր չի եղել, ոչ մի գեղեցիկ գրքի գրադարանի գրադարանապետ չի եղել, ոչ մի գեղեցիկ գրքի գրադարանի գրադարանապետի գրադարանապետ չի եղել, ոչ մի գեղեցիկ գրքի գրադարանի գրադարանապետի գրադարանապետի գրադարանապետ չի եղել, ոչ մի գեղեցիկ գրքի գրադարանի գրադարանապետի գրադարանապետի գրադարանապետի գրադարանապետ չի եղել, ոչ մի գեղեցիկ գրքի գրադարանի գրադարանապետի գրադարանապետի գրադարանապետի գրադարանապետի գրադարանապետ չի եղել, ոչ մի գեղեցիկ գրքի գրադարանի գրադարանապետի գրադարանապետի գրադարանապետի գրադարանապետի գրադարանապետի գրադարանապետ չի եղել, ոչ մի գեղեցիկ գրքի գրադարանի գրադարանապետ

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Օսմ. կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ և Պոլսոյ գրասենեակները գոց պիտի մնան յառաջիկայ երկուշաբթի, 19/31 օգոստոս, Վեհ. Սուլթանի գահակալութեան տարեդարձին առթիւ։

* * *

Օսմ. Կայս. Պանքան հաղորդած է մեզ 1890ի 4,999,500 օսմ. ոսկւոյ փոխառութեան պարտատոմսից գըլխավճարի երրորդ վիճակահանութեան ինչպէս նաև 4 առ հարիւր բրիորիթէ պարտատոմսից գլխավճարի վիճակահանութեան երկրորդ ցուցակն, զոր պիտի հրատարակենք երեքշաբթի օր։

ԱԶԳ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութիւնը պատիւ ունի ծանուցանել հասարակութեան թէ յառաջիկայ սեպտեմբեր 1էն (Ն. Տ.) սկսեալ Կ. Պոլսոյ եւ արուարձանաց թիւ 50 կառախմբին երթեւեկութեան ժամանակացոյցը պիտի փոխուի հետեւեալ կերպիւ.

	ժամանում		մեկնում	
Կ. Պոլիս		7·35	իրիկուն	
Գոում-Գարու	7·43	7·44	»	
Եէնի-Գարու	7·47	7·48	»	
Սամաթիա	7·53	7·54	»	
Եէտիգուլէ	7·57	8·—	»	
Մաքրիքէօյ	8·10	8·11	»	
Այ-Սթեփանոս	8·20	իրիկուն	»	

Այս կառախումբ կանգ պիտի առնու նաեւ ի Եէնի Գարու և Սամաթիա։

Ասկից զատ, սեպտեմբեր 1էն սկսեալ թիւ 50a. եւ 49a կառախումբերը, որք անցեալ յունիս 15էն սկսան բանիլ, այլ ևս չպիտի երթեւեկեն Կ. Պոլսոյ արուարձանաց միջև։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԵՌԱԳՐԱՒԱԼՈՒՊԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

Ա. ՍՍ ՕՐԻՒԱՆ

ՕԳՈՍՏՈՍ 28 ԹՈՒԱԿԱՆԱՒ

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Զեռնակորայի եւրտական նախարար Պ. Մաթանովիչ երկի Վիեննա հասաւ։ Ռուսճուքի մետրապոլիտ Գեր. Նէմզէֆ ևս Վիեննա ժամանեց։

—Եաշէն կը հեռագրեն առ Նայէ Ֆրայէ Փրէսէ թէ Նաթալի թագուհին ի մտոյ Փէշթ կամ Վիեննա պիտի երթայ, այս երկու քաղաքներէ միոյն մէջ իր որդւոյն ընդ առաջ ելելու համար։

—Փրկայի չեհ եւ գերման լրագիրք կ'ողջունեն Ֆրանց Եոզէֆ Կայսեր յառաջիկայ այցն ի Պոհեմիա. կուսն թէ Կայսրը ջերմագին ընդունելութիւն պիտի գտնէ երկուց ազգութեանց կողմէ (Գերմանաց և Չէխաց)։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Ֆ.) Հիւսիսի նաւասուրն, ընդ հրամատարութեամբ Ժերվէ Ծովակալին, Փորթսմութէ Շերպուռ ժամանեց։ Ժողովուրդն եռանդագին ընդունելութիւն ըրաւ՝ «կեցցէ՛ Ռուսիա» աղաղակներով։

—Հոկտեմբերի մէջ անգլիական նաւատորմին ի Շերպուռ այցելութեան մասին բան մը յայտնի չէ ի Փարիզ։

—Տէպէշ լրագիրը Բոռնէհակէ հեռագիր մը կը հրատարակէ ծանուցանող թէ Ռուսիոյ Կայսրուհին Շերպուռի ճամբով Ֆրանսա պիտի գայ ի վերջ հոկտեմբեր ամսոյ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պ. Կիրս ի մտոյ պիտի մեկնի Փեթերսպուրկէ եռամսեայ արձակուրդով, որուն մեծ մասը պիտի անցունէ Քոմէի լճին վրայ։

—Դէպ ի սեպտեմբեր 15ին արեւելքի ռուսական նաւատորմն Ֆրանսա զրկելու խօսք կայ։ Կը հաստատուի այն զրոյց թէ Բոռնեհակէ վերադարձին Ռուսիոյ Կայսրուհին Փարիզ պիտի այցելէ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

(Ֆ.) Լոնտոնի լրագիրք Թագուհւոյն և Պ. Բաձնոյի հեռագիրը Նշան կը հաստատեն թէ անգլ. կառավարութիւնը կը հեռանայ Երրեակ Նիզակցութենէն։— (Վերադարձութեամբ կարդալու է Ֆուռնիէի Ֆրանսական Գործակալութեան այս մասը հեռագրերը։)

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻԱ

(Ֆ.) Վիեննայի լրագիրք պատերազմական նախարարն ուշադրութիւնը կը հրաւիրեն Աւստրիոյ և Ռումանիոյ սահմանաց վրայ ռուս զօրաց յաւելման մասին։ Ամեն օր հեծելազօրք կուգան։

ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆ Ի ՌՈՒՍԻԱ

(Ֆ). Ռուսիոյ ազնուականութեան ժողովք ապերասգրով մը ներքին գործոց նախարարին յայտնեցին գաւառացի ազնուական դասուն խեղճութիւնն՝ հնձոց անյաջողութեամբ. և իրենց ազնուական անդամոց համար նպաստներ խնդրեցին, որպէս որոշուած է գիւղացի դասուն համար։—Հաւանական է որ հինգ միլիոն ռուպլ յատկացուի այս թշուառութեանց տրոփման։

ՉԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Քէլեր Ցայտոնվ կ'ըսէ թէ ծովային իշխանութիւնք հարկ եղած միջոցները ձեռք առած են արգիլելու համար որ քիւրական Փրէզիդենտ Փէնիօ զրահաւորը գերմանական նաւահանգիստներէ նաւազ չառնու։

—Ռիւթէր գործակալութեան ըսածին նայելով, սխալի մը արդիւնք է անգլիական նաւատորմին ի Շերպուռ այցելելու լուրն. պարզ փափագ մը յայտնուած է սպայից միջև, բայց պաշտօնական բան մը չիկայ։

—Նախընթաց գիշեր սոսկալի արկած մը պատահեցաւ կամուրջի մը վրայ, Սթէյթվիլի մօտ ի Միացեալ Նահանգս, հիւսիսային քարոզիչի երկաթուղւոյն անցած պահուն։ Բազմաթիւ ուղեւորք մեռան. ցայս վայր 36 դիակներ գտնուեցան։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա 17 Օգոստոս

ԸՆԴՈՒՍՏ ԹԷՔՆԱՆԱԿԱՊԵՐՈՒ

3 տոկոս Լիովանդի վրայ	108 3/4
3 » Բոսֆորի »	23 35

Ասեղնեան Քանոնիներ

Ընդհանուր Քանոնիներ (Մեծաց · Ս · Ցեղի)	20 03
Ոսկեայ մէջ	— —
Կանանցեան քանոնիներ	20 01
Նոր տիպ »	20 01
Սահմանեալ Օսմանեան երկաթուղի	77 07
» » Ժամ 5էն	— —

ԸՆԴՈՒՍՏ ՄԱՐԱՏԱՐՈՒ

Գոնիա	A · Սերի	43
»	B · »	23
»	C · »	20 01

ՊԱՅՍՆԵՐՈՒ

Լիվերպուլ	Ոչխար	4 28
Նիւեստրոյ	Գոմէշ	8 18
Գոնց ազ Գոնգ	»	5 20
Գոնգ Կոնգ և Քէյթոն	»	4 26
Ամերիկա	»	14 32
Ֆիլատելֆիա	»	572
Նիւ Յորք և Բոսթոն	»	65 3/4
Համբուրգի Լաւրիոյ	»	136

ԸՆԴՀՈՒՍ ԳՐԱՄԱ

Լոնտոնեան տոկոսի	գրամ	100
20 ֆրանգոց	»	87 27
Լիվերպուլեան տոկոսի	»	110 05
Մարգ (գերմանական տոկոսի)	»	106 20
Համբուրգ	»	89 10
Գրքնից	»	51 10
Ռուսական թղթադրամ	»	9 18
Ոսկի. արծաթի. (տարբ.)	»	107 32
Հինգնոց	»	102
Մէթալիք	»	101
Թանգիւղ	»	17
Տոկոս Ղալաթիոյ Փոխարարաց	»	6

ՓԱՐԻԶԻ ԳՆԵՐՈՎ

Բարիզ, 28 Օգոստոս, ժամ 3 վայր 15 երեկ.

Պարզեւատուն Լիովանդ 3 %	95 45
» » 4 1/2 %	105 10
Օսմանեան քանոնիներ Սերի Գ.	18 37
Օսմանեան երկաթուղի	66 50
» Բէյրութի քանոնիներ	343 75
Գոնց Օսման	553 75
Սուէզեան ժէտոններ	— —
Նիւեստրոյ Լիոնէ	813 75
Լիսապոնեան Լիոնէ 5 %	90 25
Հիշատակեան 5 % (1884)	406 25
Հիշատակեան թիւրք (1890)	418 75
Նիզիպոնական միացեալ	487 48
Գոնց ազ Բոսֆ	755
Ռիո մաղ. արծաթագիծ	446 25
Ռիո Թինթո	544 37
Ֆրէյբոնոս	612 50
Սամսիէ (Օսմանեան քանոնիներ)	358 12 1/2
Ձէջ Լիոնէրի վրայ	25 27

Լոնտոն, 28 Օգոստոս, ժամ 5 վայր 15 երեկ.

Ֆոնդ. քանոնիներ	95 81
» » Սերի Գ.	18 31
» » » Դ.	43
» » » Զ.	23
» » » Ե.	18 1/4
Սուէզեան ժէտոններ 1877	93
Գոնց Օսման	42
Դրամական մէջտեղ (Բանկէրներ)	96 1/8
» » (Բանկէրներ) 1890	101 1/8
Ռիո Թինթո	21 1/2
Յօհանէսպուրկ (Ֆրանս. Լիոնէ)	103
Հիշատակեան 5 %	80 3/4
Մոնոքոլ »	— —
Ռուսական 1890	— —
Այտնի երկաթուղի	21 1/2
Գաւազայի երկաթուղի	16 1/2
Պրազիլեան Լիոնէ գրամ	25 474

Վիեննա, 28 Օգոստոս, ժամ 4 վայր

Օսմանեան երկաթուղի	31 10
» Լեռնի քանոնիներ	158
Ավստրիական Լիոնէի վրայ	117 85
» Փարիզի »	46 52

Գիւրիխ, 28 Օգոստոս, ժամ 2 վայր 30

Ավստրիական Լիոնէի վրայ	20 225
» Փարիզի »	80
Ռուսական թղթադրամ	— —
Օսմանեան երկաթուղի	62 20
Օսմանեան քանոնիներ Սերի Գ.	— —

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԸ

Անցեալ դարում, երբ լուսաւորչական հայերը իրանց բնադաւառի մէջ ոչ գրականութեամբ էին պարապում, ոչ դպրոցներ ու տպարաններ ունէին,— կաթոլիկ հայերը, Վենետիայում զետեղվելով, հիմնեցին այդտեղ, իրանց վանքին կից՝ տպարան ու դպրոց, սկսեցին իրանց վանքում մը շակել հին հայոց գրականութիւնը, սկսեցին գրքեր հրատարակել, սկսեցին եւրոպային ծանօթացնել մեր գրականութեան, մեր մտաւոր կեանքի հնադարեան գանձերի հետ։ Երկար ժամանակ, մինչեւ որ լուսաւորչական հայերը քիչ թէ շատ արթնացան իրանց խոր քնից, իրանց դարաւոր թմրութիւնից՝ կաթոլիկ հայերը շրջունակում էին առաջնորդել ազգն իր մտաւոր կեանքի զարգացման գործում։ Երկար ժամանակ հայերը իրանց մայրենի հողի վրայ չունէին նոյն իսկ նախնական, սկզբնական դպրոցներ. այդ պատճառով այնպիսի դպրոցներ, ինչպէս Բաֆայէլեան դպրոցը Վենետիայում, կամ Լազարեան ճեմարանը Մոսկվայում, բնադաւառից դուրս, իրանց ստորին դասատներով հանդերձ, ունէին մեզ համար ոչ թէ միայն ահագին նշանակութիւն, բայց եւ նոյն իսկ անհրաժեշտ էին։ Ժամանակները փոխվել են. մենք, թէ լուսաւորչական, թէ կաթոլիկ և մանաւանդ Պոլսոյ գրականութիւնը, առաջ գնալով, ունենք այժմ թէ Ռուսիոյ, թէ Թուրքիոյ եւ թէ Պարսկաստանի հայաբնակ գաւառներում ոչ թէ միայն սկզբնական, տարրական դպրոցներ, բայց և տեղ տեղ նոյն իսկ միջնակարգ հայոց դպրոցներ։

Մեր դրութիւնը այսպիսով փոխվելով, ինքն ըստ ինքեան Վենետիայի Մխիթարեան Միաբանութեան դպրոցի դիրքը մեր վերաբերմամբ՝ նմանապէս պիտի փոխվի։ Քանի որ մենք ինքներս դաւառների մէջ ունենք այժմ տարրական ու միջնակարգ դպրոցներ, որտեղ մանուկները անցնում են սկզբնական ուսման ընթացքը, ի՞նչ միտք ունի օտար հողի վրա, Իտալիայում, յամառել պահպանելու մի ուսումնարան իր ստորին դասատնեներով... Հայ մանուկները պէտք է գնան Վենետիա, վեց տարի շարունակ մնան այդտեղ, սկսելով իրանց ուսումը տարրական առարկաներից, այդպիսով վեց տարի շարունակ կտրված մնան իրանց մայրենի հողից, իրանց հայրենի շրջանից եւ դարձեալ այնպիսի ուսում չ'ստանան, որը կարող էր նրանց հասցնել բարձրագոյն ուսմանը, այլ միայն ձեռք բերեն միջնակարգ դպրոցի ուսումը, այն ինչ կարող էին նոյն ուսումը իրանց երկրում ստանալ, իսկ արտասահման ուղեւորվելն միայն բարձրագոյն ուսումն ընդունելու նպատակով։

Չը մոռանանք, որ Վենետիայի Մխիթարեան միաբանութիւնն ամեն կողմից յարմարութիւններ ունի պահպանել այժմ Եւրոպայում մի բարձրագոյն հայոց դպրոց, դիցուք մի ուսուցչական սեմինարիա, կամ առհասարակ երեք-դասեան բարձրագոյն հայոց դպրոց, որը միջնակարգ դպրոցից բարձր լինելով՝ կը լինէր հայ երիտասարդութեան համար մի նախադուռ դէպի եւրոպական այլ եւ այլ բարձրագոյն դպրոցները։ Մխիթարեան միաբանութիւնն ունի նիւթական միջոցները, ունի կրթված, ուսումնական անձինք, ուսման գործին յարմարագոյն ընթացք տալու ձեռնհաս օյժեր, ունի լուսաւոր, համբերող ոգի, որի ապացոյցն է այն, որ Բաֆայէլեան-Մուրադեան դպրոցի հայ աշակերտները ընդունվում են անխտիր ամեն դաւանութեան պատկանող հայերից և այս ըստ էին Վենետիայի դպրոցի 60 աշակերտներից 25 հոգի լուսաւորչական դաւանութեան են պատկանում, ուրեմն մօտաւորապէս կէսը միայն կաթոլիկ են,— և ահա միաբանութիւնը, այդ տեսակ նպաստաւոր հանգամանքներում, իր եռանդն ու նիւթական միջոցները զուր տեղ է վատնում իր Բաֆայէլեան-Մուրադեան դպրոցում նախակրթարաններ պահելու վրա։

Թող Մխիթարեան միաբանութիւնը աշխատէ բազմացնել գաւառներում սկզբնական դպրոցներ, իսկ Վենետիայի իր դպրոցից դարձնէ բարձր դասընդացք ունեցող երեք-դասեան մի ուսուցչական սեմինարիա, կամ առհասարակ երեք-դասեան բարձրագոյն հայոց դպրոց, որը դաւառներում դտնուող սկզբնական եւ միջնակարգ դպրոցներում իրանց ուսումնաւարտած բոլոր դաւանութիւններին պատկանող հայ պատանիներին ընդունելով, կը պատրաստէ նրանց եւրոպական բարձրագոյն դպրոցների համար։

Այժմ, երբ մենք ինքներս մեր երկրում ունենք արդէն սկզբնական և միջնակարգ դպրոցներ, Վենետիայի Բաֆայէլեան-Մուրադեան դպրոցի դերը պիտի լինէր՝ կամ բարձրագոյն ուսում տալ Ասիայից եւրոպա եկող հայ պատանիներին, կամ գոնէ այդ պատանիներին այնպիսի լրացուցիչ ուսում ժամակարարել, որ նրանք պատրաստվին եւրոպական բարձրագոյն ուսումն ընդունելու։ Վենետիայի Մխիթարեան միաբանութեան դպրոցի կոչումը այժմեան դարում, մեր կարծիքով, պէտք է լինէր՝ գլխաւոր հանդիսանալ մեր երկրում սփռված բազմաթիւ դպրոցների եւ եւրոպական բարձրագոյն դպրոցների մէջ։

(Մ.) Գ. Ա.

ՃԱՄԲՈՐԹՈՒԹԵԱՆ ՃԱՇԱԿՆ

ՀԱՑՈՑ ՄԷՋ

Վերոյիշեալ խորագրի ներքև յուլիս 27ի շաբաթ օրուան Աբէ-Եւի յաւելուածին մէջ հրատարակուած յօդուածի մ'առթիւ աւելորդ չեմ համարիր հետեւեալ դիտողութիւնները ներկայացնել ընթերցողաց։

Բայց բուն խնդրոյն անցնելէ առաջ, կ'ուզեմ յիշել, կարելի եղածին չափ համառօտ, քաղաքական տնտեսագիտութեան ամենապարզ և տարրական սկզբունքներէն մին։

Աշխարհի մէջ, երբ ակնարկ մի նետենք քաղաքակրթութեան բարձրագոյն աստիճանէն մինչեւ ամենէն վարը, գըտնուող ժողովրդոց վրայ, առաւել կամ նուազ աշխատաւորութեան, գործունէութեան տեսարան մը կը պարզուի մեր աչաց առջեւ։

Աշխատութիւնն ընդհանուր օրէնք մը է։ Աշխատութիւն կամ գործունէութիւն կ'ածին, կը զարգանան քաղաքակրթութեան եւ հարստութեան համեմատութեամբ։

Ի՞նչ է այն յորմէ կը մղուին ժողովուրդք, տիւ և գիշեր անդուլ և անդադար աշխատելու։

—Պէտքն է։

Պէտքն յատկութիւն ունի շատանալու հանապազ և իւր թիւն հետզհետէ աճեցնելու, ինչպէս կազային մարմին մը որ յատկութիւն ունի գինք պարունակող սրուակէն դուրս տարածուելով՝ ծաւալն ընդարձակելու։

Պէտքերն բազմազան են, և ըստ ժողովրդեան, տեղւոյն և ժամանակին կը տարբերին թէեւ, բայց գլխաւորաբար երեք ձեւի ներքեւ կը ներկայանան մեզ, որք են ֆիզիկական կամ նիւթական, քաղաքական և մտաւորական։

Ֆիզիկական՝ ուղղակի մեր մարմնոյն և նորա պահպանման հետ յարաբերութիւն ունեցողներն են, որպիսիք են ուտելու և խմելու պէտքն (սնունդ), ցուրտի ջերմութեան և կամ արտաքին ազդեցութիւններէ զմեզ պաշտպանելու պէտքն (զգեստ և բնակութիւն)։ Այդ պէտքերու գոհացումն անհրաժեշտ է կենաց պահպանութեան համար։

Բարոյական պէտքերն անոնք են զորս մարդ կզգայ և կարեւոր կը համարի, զոր օրինակ ազատ և անձնիշխան լինել իր գործառնութեանց և աշխատութեանց մէջ խաղաղապէս վայելել իւր աշխատութեանց պտուղն։

Մտաւորական պէտքերն են այն փափաքն ու եռանդն որով մարդ կ'ուզէ իւր մտաց հորիզոնն ընդլայնել, կարողութիւնները զարգացնել, տեսնել, ճանչնալ և սորվիլ։

Ուրեմն աւելորդ է ըսել թէ ֆիզիքական պէտքերն՝ ըստ որում անհրաժեշտք՝ առաջին տեղը կը գրաւեն պէտքերու շարքին մէջ, որով մեր ալ առաջին ջանքն է և պիտի լինի միշտ զանոնք գոհացնել. սոցա գոհացումէն յետոյ է որ կը ներկայանան, ըստ կարգին, բարոյական և մտաւորական պէտքերն։ Ֆիզիկական հին առածմը գեղեցիկ կը բացատրէ այս տեսութիւնը։ Manger d'abord et faire la philosophie ensuite, Նախ ուտել, ապա փիլիսոփայաբանել։

Ինչ որ կը ծառայէ մեր պէտքերն գոհացնելու՝ հարստութիւն կը կոչուի, կամ այլ կերպով ըսելով, մեր այս բազմազան պէտքերն գոհացնելու համար հարստութիւն պէտք է։

Աւելորդ է այս տեսութեանց ի բացատրութիւն օրինակներ յառաջ բերել, ուստի հոս կանգ կ'առնեմ։

Մենք հայքս, ազգատ ազգաց չարքին կը պատկանինք, անուրանալի է այս, և խոստովանելն ամօթ չէ, վասն զի ազգատութիւնը մեղք չէ։ Եռանդ ժողովուրդ մ'ենք և մեր հարստութիւնը հազիւ մեր ֆիզիքական պէտքերէն գոհացուցէն անդին կրնան անցնիլ։ մասնաւոր բացառութեանց խօսքը չ'ընար։

Ուստի ճամբորդել զբօսանաց համար, հաճոյից համար, քաջասրտելու համար, որպէս կը փափաքի և օրինակն ինքն իսկ կուտայ յիշեալ յօդուածի յարգոյ հեղինակն, մեր ազգը իւր այս վիճակին մէջ՝ տակաւին չկրնար ընել այդ, ո՛չ, չկրնար գոհացնել պէտքերու յեսոսագոյնը, պէտքերու վերացեալն, եւ «ճամբորդութեան բանաստեղծական ոգւով» վարեալ՝ զբօսաշրջում կատարել, երբ անդին կենսական պէտքեր իրեն կ'սպասեն։

Տարբեր խնդիր է առողջապահական, շահագործական կամ կրթական նպատակներով օտար երկիրներ ճամբորդել. այդ պարագայից մէջ՝ հայերս ևս աշխատած ենք եւ կ'աշխատինք մեր կարողութեանց չափով. վասն զի այդ կարգի ճամբորդութեանց նպատակն է ամբարել հարստութիւն (տնտեսագիտական առումով)։

Առ այս համոզուելու համար ակնարկ մը բաւ է մեր անցեալին ու ներկային վրայ։ Հին եւ նոր աշխարհի մէջ հազուագիւտ է երկիր մը ուր հայեր ոտք կոխած չլինին, և կը չեշտեմ ոչ թէ զբօսական նպատակաւ՝ այլ գործնական ոգւով տոգորեալ։ Ուրեմն՝ անիրաւութիւն է կարծեմ ըսել թէ հայ ժողովուրդն իւր բնավայրէն հեռանալ չուզեր։

Հաճոյից համար կը ճամբորդեն այն ազգաց անհատներ որք հարուստ են նիւթապէս եւ բարոյապէս։ Դիտեցէք այն զբօսաշրջիկներու ամբոխն որք կը խռնրէին այժմ հինն Բիւզանդիոնի մէջ։ Այս ճանապարհորդաց ներկայութիւնը պէտք է մեզ սորվեցնէ ոչ թէ անծանօթ չէ՞ սմանց, այլ այն գործնական ոգին զոր ունին Եւրոպացիք։ Այդ այցելուաց Եէոթ ոգոսթ ման կա՛մ մեծ ընկերութեանց ներկայացուցիչներն են, որք պաշտօն ունին մեր տակաւին կոյս երկիրներն քննելու, զննելու, այս ինչ կամ այն ինչ տառնձնաշնորհումներ ձեռք բերելու ևն, կա՛մ գործարանատէր եւ գործակատարներ են որք եկած են իրենց տպրանքները զետեղելու և կամ տեղային ճաշակներն և սովորոյթներն ուսումնասիրելու իրենց ապագայ արտադրութեանց եւ ձեռնարկութեանց համար, և կա՛մ արուեստագէտներ ևն ևն... Իսկ լոկ բանաստեղծելու և մեր օդն ու ջուրը և պտուտակ երկնից պատգերն երգելու, ֆէոթ ֆոթրամանոմիէն կը կազմեն։

Համառօտեմ խօսքս։

Հաճոյից համար ճամբորդելն՝ իւր ըզբօսանք պէտք մ'է, բայց պէտք մը, որմէ առաջ աւելի կարեւոր և կենսականներն կան, զորս նախ պէտք է անհրաժեշտներէն սկսեալ՝ գոհացնել որքան նեղ մարդուս հարստութեան չափն։ Որովհետեւ գիտենք թէ մեր ժողովուրդն էանոթ է, ըսել անոր՝ հաճոյից և զբօսանաց համար ճամբորդելու ճաշակ չունիս, եւ յանձնարարել այդ կարգի ճանապարհորդութիւններ, կը նմանի ըսել աղքատի մը, որ հազիւ օրական հացը կը ճարէ, եղբա՛յր քանիցպարեան, պրէօն եւ կամ Բանկոնան չատ հաճոյ են, ինչո՞ւ զանոնք չես ուտեր, կը յանձնարարեմ ուտել անոնցմէ։...

Կը հետեւի ուրեմն որ եթէ հայերն զբօսանաց ճամբորդութիւն չեն ըներ, ոչ թէ վասն զի ճաշակը չունին, այլ թէ միջոցը, դրա՛մը։

Բանի որ խնդիրն ընկերական է եւ յարգոյ յօդուածագրի կէտ նպատակին եղած է մեր ժողովրդեան օգուտն, կարծեմ թէ աւելի լաւ կրնէր փոխանակ Պուրժէի լճին նուրբ ջուրերուն ծածանումն, Ալպեան լերանց գարաւոր ձիւնն, Ժընէվի կապուտակ երկնից համասեղութիւնները նկարագրելու, որոց գեղեցկագոյնը մենք հոս ալ կրնանք վայելել առանց հեռուն երթալու, եթէ իր ճամբորդած երկիրներուն (և թուի թէ չատ երկիրներ ճամբորդած է) վաճառականութեան, արուեստից, երկրագործութեան, սեզանաւորական եւ կրթական հաստատութեանց եւ կամ ժողովրդոց բարուց, պատմութեան և այլ կարեւոր նիւթոց վրայ տեղեկութիւններ հաղորդէր, որոցմէ՝ գործնական օգուտներ կրնային քաղել հայերն, այն ատեն իր նպատակին աւելի հասած կըլլար քանի որ ունի զգայուն սիրտ մը, գեղեցիկ գրիչ մը եւ սահուն ոճ մը։

Եթէ լոկ իր ճամբորդութեանց յիշատակներն ու տպաւորութիւններն արձանագրել լիներ նպատակն, յայնժամ դիտողութեան տեսի չէր մնար, զի մարդս ազատ է իւր ճաշակին մէջ. ճաշակի վրայ չը վիճաբանուիր։

Բանի որ ճաշակի վրայ խօսեցանք քանի մը բառ ալ մասին։

Ճամբորդութիւն մը ամեն մարդու վրայ միեւնոյն տպաւորութիւնը չունենար. այս առթիւ յառաջ եկած տպաւորութիւնք մեծապէս կը տարբերին ըստ սեռին, տարիքին, իմացական կարողութեանց աստիճանին եւ ճգտմանց, մինչեւ անգամ միեւնոյն մարդու վրայ կը տարբերին ըստ ժամանակին։

Պէտք չէ ուրեմն պահանջել որ ամեն մարդ մեր զգացումներն ունենայ ի տես Սավուայի լճի մը։

Անիրաւութիւն է նաեւ բամբասել մէկը որ աւելի հաճոյք կ'զգայ մեքենագիտութիւնէն քան երաժշտութիւնէն եւ այս վերջինը կը զոհէ առաջինն։

Ի՞նչ պիտի ըսէինք անմահն Կալիլէի համար, երբ պատասխանելով մեր հարցման թէ Իրկալ Մայր եկեղեցւոյ մէջ ի՞նչ բան քու ուշադրութիւնդ գրաւեց, ըսէր մեզ՝ առանց անոր ճարտարապետական հրաշակերտից եւ սքանչելի նկարներու վրայ գաղափար յայտնելու՝ ըսէր մեզ— Ս· Խորան առչեւ կախուած կանթեղին ճօճումն. . . . . .

30 Յուլիս 91 Ց. Կ. Կ.

Կ. Պոլիս

ԳԱԼԱՒՈՒԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ, 13 յուլիս

Շ. Գարահիսար՝ զոր իւր աշխարհագրական գրիչ Փոքր-Ասիոյ կարեւոր քաղաքներէն մին պէտք է համարիլ և որ կարողացած է յանցելումն մի մեծ դեր ունենալ Թուրքիոյ ներքին վաճառականութեան զարգացման մէջ իրրեւ միջնորդ շրջակայ նշանաւոր քաղաքաց Շամի, Հալպի, Տիգրանակերտի, Բաբերդի եւ Սև ծովի ասիական եզերաց գրեթէ բոլոր քաղաքներու, զարդիս գլխավին մերկացեալ իւր հին փառքերէն ու ճոխութենէն՝ կարի անախանձելի մի կացութեան վիճակած է։

Աւելորդ է այժմ մանրամասնել այն պատճառներ որք կարողացած են էկս դարու չափ ժամանակի մի մէջ անճանաչելի ըլլալու աստիճան յեղաշրջել սոյն քաղաքի ճակատագիրը, բաւ է միայն յիշել ստանօր թէ վերջին տասն տարւոց մէջ յաջողդաբար տեղի ունեցած մեծամեծ հրդեհներ իրենց վերջին հարուածը տուին սոյն դժբաղդ քաղաքի որ ոգի ի բռին կ'աշխատէր վերստին ձեռք բերելու իւր կորուսեալ դիրքը։

Հայք՝ որ քաղաքին փայլուն վիճակին մէջ ամենէն նպաստաւորեալ տարրը կը կազմէին իրրեւ վաճառական և իրրև արհեստաւոր, այժմ նորա անկման հակահարուածն ևս ինքեանք կը կրեն առաւելագոյն հաւասարութեամբ։ Վաճառականութիւնն որ արդէն յոյժ սահմանափակ մի չրջանակի մէջ ամփոփուած էր՝ գրեթէ բոլորովին դադար առած. արհեստներ անգործածելի դարձած. խեղճ հասարակութիւնը չը գիտէ թէ ի՞նչ անէ և ուր դիմէ. կան տասնեակներով մարդիկ՝ որք օրն ի բուն անգործ կը թափառին և սրճարանները անիւնները յուսմէնս կը վատնեն իրենց կենաց ժամերը՝ զորս չեմք համարձակիր թանկագին կոչելու, զի գին չունին անոնք։

Իրաց այսպիսի կացութեան մէջ ի՞նչ կը լինի հասարակաց բարոյականը և ի՞նչ ատաիման ուշադրութեան առարկայ կարող է դառնալ կրթութեան կարեւոր ու կենսական հարցը, ընթերցողը կարէ ինքնին մակարերել։ Ազգատիկ մանուկներ որք յառաջագոյն իրենց առօրեայ չորաբեկ հացին հետ գէթ ձրի կրթութիւն ընդունելու մխիթարութիւն ունէին, անագորոյն հուրը տարիներէ հետէ այդ միակ մխիթարութենէ ևս զրկած է զանոնք, եւ արդ դառնակսկիծ սրտիւ կ'ըսեմ թէ ունիմք այժմ փողոցային անմեղ—չարաճճիներու մի կատարեալ վհմամ, որոնք պիտի կազմեն Գարահիսարի ապագայ հայութեան մի կարեւոր մասը։

Որչափ տխուր է մեր ներկայ դրութիւնն, այնչափ տխուր է նոսա մեր ապագայ, զոր չէ կարելի գմտաւ ածել առանց խորին սարսուռ մը զգալու։ Այս վիճակը դարմանելու յօժարամիտ կարեկից ձեռքեր ևս կը պակսին, զի ազգային պաշտօնէութիւն ևս չունիմք։

Իրաց այսպիսի կացութեան մէջ ի՞նչ կը լինի հասարակաց բարոյականը և ի՞նչ ատաիման ուշադրութեան առարկայ կարող է դառնալ կրթութեան կարեւոր ու կենսական հարցը, ընթերցողը կարէ ինքնին մակարերել։ Ազգատիկ մանուկներ որք յառաջագոյն իրենց առօրեայ չորաբեկ հացին հետ գէթ ձրի կրթութիւն ընդունելու մխիթարութիւն ունէին, անագորոյն հուրը տարիներէ հետէ այդ միակ մխիթարութենէ ևս զրկած է զանոնք, եւ արդ դառնակսկիծ սրտիւ կ'ըսեմ թէ ունիմք այժմ փողոցային անմեղ—չարաճճիներու մի կատարեալ վհմամ, որոնք պիտի կազմեն Գարահիսարի ապագայ հայութեան մի կարեւոր մասը։

«Մանդալ միտի ա՛ռ». այս է արդի երիտասարդաց նշանաբանը։ Պատճառն այն է որ իրենց անդրանիկներէն կամ անձամբ գիտեն Բեւեկնոյ խեժի գործածումն յառաջ եկած մարմնական անհանգստութիւնները, մինչ Սանթալ Միտիով՝ նոր ոկսող հիւանդութիւն մը 48 ժամուան մէջ կը բուժուի։ Բայց այս յաջողութիւն ձեռք կը բերուի միայն Մէյզոի թարմ սանդալով, միակ սանդալը զոր Պ. Միտի ամեն տարի կը գնէ Միզօրի Ռաժայէն։

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՖԷԻՐԻ

Ի ԼԱՆ

Եէրլի Իսմալի վաքէթա գըեէի ճէտիտ 3000, պէհէր գըեէի ճէտիտ 16 զրուշ։ Եէրլի Իսմալի Թօգմգալանմըշ հատէքեարի քէօսէկի գըեէի ճէտիտ 3500, պէհէր գըեէի ճէտիտի 13½ զրուշ։

Պէյօղլ գալէվրանէ անպարը իշխան միպայնա օրուանմագ պալէտատ 2 գալէմ քէօսէկի վի վաքէթա ֆիեսթը մուրագ-գամէրի իլի թալիպլէրի էօհտէսիտէ օ. լուպ, ազօսթոսըն 19ունմու կիւնիւնէ գատար պէհէր կիւն մինանգասաը իհրա օլունարագ մէգիւր կիւնտէ գարարը գաթիլերի վիրիլմէկինտէն իթասրնա վէ իրթէսի կիւնիւ 100տէ 5 թէնզիլինէ թավլ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ուսմիմիէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

15 ազօսթոս 91 Նօ. 57 2—3

Արտօնատէր Ս ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ՏՊԱՐԱՆ
Ս. ԵՍԱՅԵԱՆՑ
Խաչի Զաւրիկի փողոց
63
ԱԼԵՔ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

15

ՆՕՐԹՀՐԸՆ ԷՃՈՒՐԸ ԱՆ

ՆՕՐԹՀՐԸՆ ՊՐԻՏԻՇ ԵՒՍ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,075,212
ՀԱՍՈՑԹ 1889 ՏԱՐԻՈՑ 2,170,355

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,781,300
ՀԱՍՈՑԹ 1889 ՏԱՐԻՈՑ 989,400

Ընկերութիւնս Պղտոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած բամբասանք երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ֆիւղին համար մինչև ցարդ տուած Ֆրանսին 20,000,000 *Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։*

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼԻՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ, 500,000 — ՄԱՐԻԹԱՅՄ — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 կ. սենեակներն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** *Գործակալ Կ. Պոլսոյ Վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց*

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԷՔԻՐԻ

ԻԼԱՆ

Պիրինճի Քրքաֆ Հիւմայունա մէնսուլ ալայ վէ Թապուր իլէ Տէրսաատէթէ պուլունան միլագիմտէն Գոլ աղասը բիւթպէսինէ գատար քեաֆիֆէի զապրթանը ասքէրիեէ իլէ մէէմուրլիկի սըհհիսէ վէ էիմմէ վէ Թօբխանէի ամիրէեէ զապրթան իշիւն 307 սէնէսինէ մահսուպէնն եաղընը չուհասը էլպիսէ անպարընտա վէ գուսուր էճասը իլէ ալամէթը Ֆարիգա վէ էէն վեաքալարը վէ սայիրէ չուհալարը միւթէհհիսի թարաֆընտան սարի օլունմագ իւզրէ չուրութը մուգարրէրսի իլէ էյմալ իթմարիլէճէք սունուքը միւխթէլիֆի գապրթան էլպիսէսինին սէրրի բանթօլոնան իպարէմ պէհհէր թագրմնընը մա էճզա իւճրէթը էյմալիեէսի 89 պուչուք զրուշա վէ քէզալիք գաբրթը պէհհէրի 49½ զրուշա Թալիպի էօհսէսինէ օլուպ աղսթասը Բուսմինին 21ինճի կիւնիւնէ գատար պէհհէր կիւն միւնագասալարը իճա օլունարագ մէզքիւր գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթասընա վէ իրթէսի կիւնիւ 100տէ 5 թէնգիլինէ Թալիպ օլանլարընը մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տայիրէսինէ կէմէրէրի իլան օլունուր։

14 աղօսթօս 91 Նօ. 55 3—3

Նիզամիյէ սարաճխանէ անպարընտա 1 սէնէ զարֆընտա իմալ իթտիրիլէճէք ավանիի նիւհասիեէսի իմալիէ իւճրէթլերի միւնագասա իտիլէճէկինտէն չէրսիթը մալիւմէսի իլէ իմալինէ Թալիպ օլանլարընը Թարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթասա քատար մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ ումումիյէ տայիրէսինէ կէմէրէրի իլան օլունուր։

14 աղօսթօս 91 Նօ. 56 3—3

Սարը Թէլ գըյեէի ճէտիտ 10,000, պէհէր գըյեէի ճէտիտի 16½ զրուշ. Լասթիք արշընը ճէտիտ 1000, պէհէր արշընը ճէտիտի 9½ զրուշ. Բոթին չէրիսի արշընը 2000, պէհէր արշընը ճէտիտի 1 զրուշ. Զիվմէ չէրիսի արշընը ճէտիտ 6000, պէհէր արշընը ճէտիտի 1½ զրուշ. Ուֆագ պայը մսմար արշընը ճէտիտ 500, պէհէր արշընը ճէտիտի 9½ զրուշ. Պաշբզ մսմար գրեէի ճէտիտ 500, պէհէր գըեէի ճէտիտի 3½ զրուշ. Բէվկնտուգ պէգի արշընը 2000, պէհէր արշընը 3½ զրուշ. գաբսսյ ատէտ 700000, պէհէր 1000ին ատէտի 5 զուրուշ. էօքճէ միսմարը գըյեէի ճէտիտ 4000 պէհէր գրյեէի ճէտիտի 4 զուրուշ. 600 Եարտալը մագարա իրլիկի ատէտ 4000, պէհէր մագարասը 6 զուրուշ. վիտալը միսմար գըյեէի ճէտիտ 400, պէհէր գրյեէի ճէտիտի 4½ զուրուշ. սաեէ իրլիկի գրյեէի ճէտիտ 200, պէհէր գրյեէի ճէտիտի 42 զուրուշ. չիլէ իրլիեի գըյեէի ճէտիտ 500, պէհէր գրյեէի ճէտիտի 42 զուրուշ. օլթան իրլիեի գրյեէի ճէտիտ 200, պէհէր գրյեիի ճէտիտի 26 զուրուշ։

Պէյքօզ գալէվրախանէ անպարը իչուն միւսլայեա օլունմագ իւզրէ մէվգէի միւնագասաեա գօնուլան պլատէ մուրագգամ 14 գալէմ աեագ գապը էճզասը Ֆիյմթը մուրագգամէրի իլէ Թալիպէրի էօհսէսինէ օլուպ աղսթասը բուսմինին 21ինճի կիւնինէ գատար պէհհէր կիւն միւնագասալարը իճրա օլունարագ մէզքիւր կիւնէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթասընա վէ իրթէսի կիւնի 100տէ 5 թէնգիլինէ Թալիպ օլանլարընը մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տայիրէսինէ կէմէրէրի իլան օլունուր։

14 աղօսթօս 91 Նօ. 55 3—3

VICHY

ՍԷՆԴ-ԵՈՐԻ ԱՂԲԻՒՐ

կամ ԼԱՒՊՈ ՍԷՆԴ-ԵՈՐ, դեղագործ, Բլօա Լէ-քա, Ֆրանսա

Ամէնէն Թարմն և Հեռաւոյար ամէնէն կազդիչնն և փոխադրութեան մէջ ամէնէն նուազ անպայմանելին, գերեղանց գարման ընդդէմ լեարդի, ստամոքսի և մէջքի հիւանդութեանց, տապի և յօդացաւի. Գինն է 50 շիլինց օրնուկը 20 ֆրանք։ Կեղծերէն զգուշանալու համար, իւրաքանչիւր շիշի պիտակին վրայ գտնուել սա ստորագրութիւնը N. Darbaud Jorre

ԿՆԴՐ. ԴԵՂԱՎԱՃԱՌՈՒ ԵՒ ՀԱՆՐԱՅԻՆ
64 ՋՐԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՔ 7—13

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԵՔԵՆԱԿԱՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ԶՈՒԼԱՐԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՍԷՔ ԵՂԲԱՐՑ, ՏԱՐՄՇԹԱՏ

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ
ՋԱՂԱՑԷՆՆԵՐՈՒ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆ
Որ հաստատուն ցորեն և հանգային նիւթեր աղալու յատուկ Չաղացքներ, Բրինձ կեղեւելու գործիքներ. Գարի փեսեկող և մաքրող աղտիք.
Ալիսսոյ մեքենայք
ՇՈՒՇԵՆԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՑԻ
Որոնով մը և բազարեալ գրութեան համեմատ յոյժ նուազ ոգով ապահովելու եղեալ հարմարութեամբ։
Կիսայոր մանուլքներ, արուեստական երկաթուղեր.
ՅՈՐԵՆԻ ՇՏԵՄԱՐԱՆԻ ՋՐՀԱՆԻ

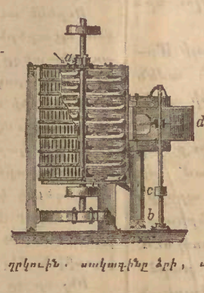

ՓՈՒԱՆՑՄՐՈՒՆ
Ըստ գերմանական կամ ամերիկեան գրութեան (Սիլլեր).
ԱՂԻՒՍԱՐԱՆ ՋԵՏԵՂՄՈՒՆ
Ագիւսարանք կը հաստատուին Շերմանաւեւ փոքոյ հասար երկաթեղէնք Ագիւսարանի սեղանք պարզող վերամբարձ մեքենայք
Ճոճեղեանաւերին ապրանք պարզող վերամբարձ մեքենայք
Շարժուն վերամբարձք, փոխադրիչ մեքենայք.
ՊՏՈՒՏԱԿԱԶԵՐԻ ԵՒ ՋՐԱԲԱՇԽԱԿԱՆ ԱՆՆԻՒՐ
Ջրաբաշխական վերամբարձք, Լրաբաշխական յարձիլ մեքենայք։

Աշխարհի ամէն երկրաց մէջ կը ղրկուին. սակագինը ձրի, պայմանները յոյժ դիւրացուցիչ են եւ վճարմունք գիւրին։

Ընդդէմ. Ներկայացուցիչ Ժ. ՍԱՐԻՆԿՈՎԱԼՔ, 4. Պոլիս, Կալաթա, Մէլանիկ խան, 39.

ՊՏՈՒՂ ԼՈՒԾԻՉ ԵՒ ԶՈՎԱՑՈՒՑԻՉ

ԽԻՍՏ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ

TAMAR INDIEN GRILLON

ԸՆԴԴԷՄ ՓՈՐՀԱՐՈՒԹԵԱՆ Արիւներթութեան, գլխացաւի, մաղձի, անախորժութեան, ստամոքսի և աղեաց անհանգստութեան

ՓԱՐԻԶ, ԶԷ. ՖՐԻԹԼՕՆ, 33, Արշիվ փողոց
և դեղարանաց մէջ։ 33, rue de Archives

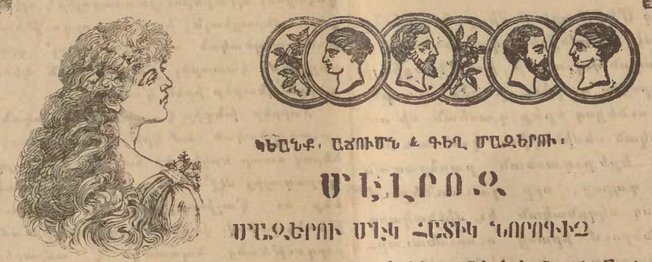

ԿԵՆՆԻ, ԱՃՈՒՈՒՆ Ա ԳԵՂ ՄԱԶԵՐՈՒՆ։

ՄԷԼԼՐՈՕ

ԺՊԼՕՎԵՐՈՒ ՍՈՒՆԿ ՀԱՏԻԿ ՆՈՐՈՎԻՆԴ

Իրապէս իրենց առջի թարմ գոյնին կը դարձունէ ձերմրկած կամ գունաթափ մազերը. Կը դադրեցուցնէ անոնց թափելը. Կը մաքրէ գլուխը, կը վերջացուցնէ թիւիր, ու մազերուն նոր կեանք, աճումն, փայլ ու գեղեցկութիւն կուտայ։
Կը վաճառուի երկու չափով՝ մեծ շիշերու մէջ։
Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Խարիզ ու Նիու Եորք։

Մեծաքանակ վաճառում Պոլիս Բ. և Հ. Քիւչիւքեան եղբարց դեղարանը եէնի ճամի փողոց Թ. 18 և ի Գալաթիա Եիւքսէք քարտերիսի Էսմոն Քարուանսարի քով։
Փոքրաքանակ վաճառում ի Պոլիս Բ. և Հ. Քիւչիւքեան եղբարց դեղարանը՝ կամուրջի դիմաց Թիւ 17, և ի Բերա Մեծ փողոց Թիւ 433, Իզիտորի անուշահոտութեան վաճառատունը։ 2218

ՁԵՐՄԱԿ ԱԿՌԱՅՆԵՐ

Առողջապահութիւն Բերնի

ՊՈԹՈՅԻ ՋՈՒՐԸ | EAU DE BOTOT

կը պահպանէ ակռայները, կը պնդէ ընդերքը, կը զովացնէ բերանը.

ՓՆՏՈՒԵԼ ԲԱՌ ՊՈԹՈՅԻ ՋՈՒՐԸ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ՝ 17, Ռիւ տը լա Բէյ, ԲԱՐԻԶ.
Ակսից առաջ՝ 229, Մէնդ-Օնօրէ
ԿԸ ԾԱԽԵՍԻ ԲՈԼՈՐ ՀՈՏԱՎԱՃԱՌԱՑ ՋՈՎ

Հարցնել նաև Պոթոյի վինէկրը ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹ, նրբութեամբ և բոյրով դերազանց.
2203 Կը գտնուի ի Կ. Պոլիս, Պօն Մարշէն, 354, Մեծ փողոց Բերայի

THE BRITISH AND FOREIGN
ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Դրամագլուխ անգլ. ոսկի 1,340,000
Պահեստի դրամ » » 600,000

Այս ընկերութիւն, որ 25 տարիէ ի վեր այնքան հանրածանօթ եղած է մայրաքաղաքիս մէջ, Universal ընկերութեան հետ ձուլուեցաւ։ Այժմ աշխարհիս սոսկ ծովային ապահովագրական ընկերութեանց մէջ ամենէն զօրաւորն է և իր դիրքով հասարակութեան կ'ընծայէ ուրիշ ամէն ընկերութենէ աւելի ապահովութիւն։
Մասնաւորապէս նպաստաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ ապրանքներ, դրամածրարներ, յանձնարարեալ ծրարներ, եւ, շոգենաւի, առագաստանաւու, թիթատարի և երկաթուղւոյ միջոցաւ, խիստ չափաւոր գիներով։
Աւելի տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք դիմեն Պոլիս, Քիւչիւք Աչբր էֆէնտի խան։
32 Գործակալ, ԵՏՎԱՐՏ ՊԱՐՅԻԼՏԻ

ՇԻՐՔԻԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻԻ
ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՅՈՅՑ

6

1891 ՕԳՈՍՏՈՍ 10 ՇԱԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ 9 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ ԲԾ.

Վաղորդեան էջլեալ ղատինաներ

11 30 պէպէք Արնավ. Գուրուշ. Օրթաք. Պէչէք.
11 30 նէնիմ. Մէզ. Պէյիւք. Թաք. Նէնիք. Մէրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուշ. Օրթ. Պէշէրթաշ
11 30 Վանիք. Զէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ.
11 30 Պէյդօզ Բաշտա. Զուսգ. Գանչ. Ա. Հիսար Գանա. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ.
12 — Ր. Ա. Գավգա. Նէնիմ. Մէզգ. Պէօյիւքտա. Թաքպ. Նէնիք. Մէրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուշ. Օրթ. Պէշէք.
12 30 Պէյիւքտա. Թաքպ. Պէյգ. Բաշ. պ. Զազգէր. Գանչ. Ա. Հիսար Գանա. Վանիք. Զէնկ. Պէյլրպ. Գուզկ. Պէշէք.
1 — Նէնիմ. Մէսարպ. Պէյիւք. Թաքպ. Նէնիք. Մէրկ. Պոյաճ. Ր. Հ.սար Պէպէք Արնավ. Գուրչ. Օրթ.ա. Պէշէք.
1 — Պէյգ. Բաշտա. Նէնիք. Զազգէր. Գանչճ. Պոյաճ. Ր. Ա Հիսար Գանտալ. Արնավ. Զէնկլր. Պէյլդ. Օրթ. Գուզ. Իսկիւսարպ Պէշէք Գաւաթաշ
1 30 Նէնիմ. Մէսար. Պէյիւքտա. Թաքպ. Պէյդօզ Բաշտա. Զազգէր. Գանչ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլպէդ. Գուզճ. Պէշէք.
2 — Նէնիմ. Մէսարպ. Պէյիւք. Թաքպ. Նէնիք. Իսթէնա. Մէրկ. Ր. Հիսար. Պէպէք Արնավ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիթաշ.
2 45 Նէնիմ. Մէզարպ. Պէօյիւք. Թաքպ. Պէյդօզ Բաշտա. Զուսգ. Գանչճա Ա Հիս. Գանտալ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլէր. Գուզկ. Իսկիւս.
3 15 Նէնիմ. Մէզպ. Պէյիւք. Թաքպ. Նէնիք. Պիթէնա. Մէրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուշ. Օրթ. Պէշիթաշ
3 50 Նէնիմ. Մէզարպ. Պէօյիւք. Թաքպ. Պէյդօզ Բաշտա. Զուսգ. Գանչ. Ա Հիսար Գանտալ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլէր Գուզկ. Պէշիթաշ
4 15 Նէնիմ. Մէզարպ. Պէյիւք. Թաքպ. Նէնիք. Պիթէնա Մէրկէն Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրչ, Օրթաք Պէշիթաշ
5 45 Նէնիմ. Մէզար. Պէօյիւք. Թարապ. Նէնիք. Մէրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիթաշ.
6 4. Մէրկ. Ր. Ա. Հիսար Գանտա. Արնվա. Զէկլ. Պէյլակ. Գուզճ. Պէշէք. Իսկ.
7 — Նէնիմ Մէզարպ. Պէօյիւք. Թաքպ. Պէյդ. Բաշտա. Նէնիք. Մէրկ. Գանչճ. Ր Ա. Հիսար Գանտալ. Արնավ. Զէնկէլ. Պէյլ. Օրթաք. Գուզկ. Պէշէք. Իսկ.
7 45 Ա. Ր. Գավ. Նէնիմ. Մէզպ. Պէյիւք. Թաքպ. Նէնիք. Մէրկէն Ր. Հիսար Պէպէք. Արնվ. Օրթաք. Պէշիկ.
8 — Մէզպ. Պէօյք. Թաքպ. Պէյք. Գանչճա Ա. Հիսար Գանտալ. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ.
8 45 Նէնիմ. Մէզարպ. Պէյիւք. Թաքպ Պէյդօզ Բաշտա. Զուսգ. Գանչ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իսկ.
9 20 Նէնիմ. Մէզարպ. Պէյիւքտ. Թաքպ. Նէնիք. Պիթէնա Պոյաճ. Ր. Հիսար. Արնավ. Գուրչ. Օրթաք Պէշիկ
9 50 Նէնիմ. Մէսարպ. Պէօյիւք. Թաքպ. Նէնիք. Մէրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ Օրթ. Պէշ.
10 15 Նէնիմ. Մէսարպ. Պէյք. Թաքպ. Նէնիք. Մէրկ. Օրթ Պէշիք.
10 45 Նէնիմ. Մէսարպ. Պէյիւք. Թաքպ. Նէնիք. Փոյաճ. Ր. Հիսար Արնվ. Գուրչճ Օրթաք. Պէշիք.
10 40 Նէնիմ. Մէսարպ. Պէյիւք. Բաքպ Պէյդօզ Բաշտա. Զազգէր. Գանչճ. Ա. Հիսար Գանտ. Զէնկլր. Պէյլէրպ, Գուգճ. Իսկտ.
10 45 Արնավուտա գիւղէն ուղղակի Կամուրջ.
11 15 Մէսարպ. Պէյիւք. Թաքպա Նէնիք. Պոյաճ. Արնվա. Օրթաք. Պէշիթաշ
1 30 Արնավ. Օրթ. Պէշիք.

Կոմարջին դէպքոյ շրջենաւներ

12 30 Պէշիք. Օ. Թաք. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Մերկն. Նէնիք. Թարպ. Պէյք. Մեսարպ. Նէնիմ.
1 35 Պէշիք. Օրթ. Արնվ. Պէպէք Ր. Հիսար Պոյճ. Նէնիկ. Թարպ. Պէյք. Մեզպ. Նէնիմ.
1 30 Իսկ. Գուզկ. Պէյլէրպ. Զէնկլք. Վանիք. Գանտլ. Ա. Հիսար Գանճ. Զուսգուզլք Բաշտպ. Պէյդօզ, Թարպ. Պէյքտ. Մեզարպ. Նէնիմ.
2 20 Պէշիք. Օրթաք. Արնվա. Պէպէք Ր. Հիսար Մերկ. Նէնիք, Թարպ. Պէյք. Մեզարպ. Նէնիմ.
2 30 Գաւաթ. Իսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլ. Զէնկէլք. Արնավ. Գանտ. Ա. Ա. Ր. Հիսար Գանտալ. Մերկ. Նէնիք. Բաշտպ. Պէդ. Թարպ. Պէօյիւքտ. Մեզարպ. Նէնիմ.
3 — Պէշիքթ. Օրթաք. Գուզ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսարը Մերկէն Նէնիքէր Թարպ. Պէյգ. Մեզարպ. Նէնիմ.
3 0 Պէշ Օրթ. Նէնիք. Թարպ. Պէյ. Մեսարպ. Նէնիմ.
3 30 Իսկ. Գուզկ. Պէյլէր Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտալ Զուսգ. Բաշտապանճե Պէյդօզ Թարպ. Պէյք. Մեզպ. Նէնիմ.
4 15 Պէշիկ. Օրթաք. Գուզ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Պիթէնա Նէնիք. Թարպ. Պէյիւք. Մեզարպ. Նէնիմ.
4 45 Իսկ. Պէշիք. Գազնճ. Օրթաք. Պէյլէրպէր Զէնկլք. Սրվտ. Գանտալ. Ա. Ր. Հիսարը Գանճ. Զազգ. Մերկէն
5 5 Իսկ. Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ր. Հիսար Մերկ. Նէնիք. Թարպ. Պէյիւք. Մեզպ. Նէնիմ. Ր. Ա. Գավգ
6 — Գաւաթ. Իսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք Ա. Ր. Հիսար Մերկ. Նէնիք. Պէյդօզ Թարպ. Պէզ. Մեզարպ. Նէնիմ.
7 — Պէշիք. Օրթ Արնավ. Նէնիք. Թարպ. Պէյք. Մեսարպ. Նէնիմ.
15 Պէշիք. Իսկ. Գուզկնճճ. Օրթաք. Պէյլէր. Զէնկէլ. Արնավ. Գանտ. Ր. Հիսար Պոյաճ. Գանչճա Նէնիք. Թարպ. Պէօյիւք. Մեզպ. Նէնիմ.
8 20 Պէշ. Արնավ.
8 30 Պէշիքթաշ Օրթ. Արնվուտա. Պէպէք Ր. Հիսար Մերկ. Նէնիք. Թարպ. Պէյք. Մեզպ. Նէնիմ.
9 15 Պէշիկ. Օրթաք. Գուրչ. Արնավ. Ր. Հիսար Պոյաճ. Նէնիք. Պէյդօզ Թարպ. Պէօյիւք. Մեզարպ.
9 35 Պէշիք. Իսկ. Գուզկ. Օրթաքէզ Պէյլէրպէր Զէնկլք. Արնավ. Գանտալ. Ա. Ր. Հիսարը Գանճ. Մերկ. Նէնիք. Բաշտպ. Պէյդօզ
10 15 Պէշիքթաշ Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Մերկէն Պիթէնա Նէնիք. Թարպ. Պէօյիւք. Մեզպ. Նէնիմ.
10 5 Գաւ. Գուզկ. Պէյլէր. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանչճ. Զուսգուզլք Բաշտպ. Պէյդ. Թաք. Մեզ. Ր. և Ա. Գավգ.
11 15 Ուզղակի Արնավուտգիւղ.
11 20 Պէշիքթ. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Մերկ. Նէնիք. Թարպ. Պէյք. Մեզպ. Նէնիմ.
11 10 Իսկ. Գուզկ. Պէյլէր. Զէնկ. Վանիք. Գանտալ. Ա. Հիսար Գանչճա Զուսգ. Բաշտ. Պէյդօզ
11 30 Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Զէնկ. Գուր. Ս. Պ. Պէպէք.
12 — Պէշիք. Օրթաք. Արնավ. Մերկն. Նէնիք Թարպ. Պէյիւքտերէ

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ԵՒ ՀԱՄՈ ՃԱՐԱԿ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՍ ԵՐԿՐԻՆ ՄԷՋ

Գոյի մը պէս որ գիշեր առեն զմեզ կը կողոպտէ; այդ հիւանդութիւն մեր վրայ կը յարձակի գաղտագողի: Անկից տառապողները դուսէս կը զան իրենց կուրծքին ու կողերուն, և երբեմն նոյն իսկ իրենց կռնակին մէջ. Զանձրոյթ կը զան և ննջելու պէտք չը։ Ինքնը դառնալամ կըլլայ մանաւանդ առտուն, Ամամանդ կ'աղտոտին տեսակ մը թանձր լորձունքով։ Աւարժանը բաց չըլլար։ Հիւանդն իւր ստամոքսին վրայ մեծ ծանրութիւն մը կը զգայ, և երբեմն ոտամոքսին խոռոչներուն մէջ ալ տկարութեան ազդում մը և անյագ պարապութիւն մը; ցամաքնակէ մը եւս չոր հաղ մը կը պոռի՝ օրուն հետ սակայն, մէկ քանի ամսէն կանաչագոյն թուք մը կուգայ։ Հիւանդն անդուլ խռնչութիւն մը կը զգայ և ի զուր քուսն օգնութեան կը կոչ, որ ոչ մէկ ամանքում կը շարտէ նմա։ Ցեռոյ հիւանդը կըլլայ ջղային, զայրագոտ և թախծալից։ և ամէն բան գէշ կերեւի իրեն։ Երբ յանկարծ ոտք ելնէ, տեսակ մը ցնորում կը զգայ։ Փորձառութիւն կուտենայ, ատեն ատեն մարթը չոր եւ տաք կ'ըլլայ, եւ արիւնն՝ թանձր ու անշարժ, ապայ սպիտակուցը դեղնորակ գոյն մը կ'առնու, քիչ եւ դժուարաւ կը մեռէ։ Հիւանդը շատ անգամ կ'ասպուսի կերած կերակուրները դուրս տալ։ Հոսմեները բերանն մէջ երբեմն գան, երբեմն քաղաք համ մը կը ձգեն, և շատ անդամ անոնց կը հետեւի որսի բաքախում հիւանդին տեսողութիւնը կը ակարանայ, եւ ապայ առջեւ մէջտ բիծեր կը տեսնէ, մեծ յոգնութիւն եւ ակարութիւն կը զգայ։ Ոլորը այս ուխտանդանը հետզհետէ կը յայտնուին։ Ամբուսի թէ ժողովրդեան երեք չորրորդ մասը կը տառապի այդ ախտով այս կամ այն ձեւին տակ։ Բժիշկները շատ անգամ կը խաբուին այս ախտին բնութեանը վրայ։ Ամանդ կը դարմանեն զայն իբր լեարդի հիւանդութիւն մը, այլք՝ իբր դժուարամարսութիւն, եւ վերջապէս ոմանք ալ իբր փայծաղեացաւ, եւն, բայց իրենց դարմաններէն ոչ մին յաջողութիւն գտած է։ Ի սակայն հնարուած է «Extract of Roots» կամ Մեռ. Սեկոյի բուսիկ օշարակն, որ ամէն հիւանդութիւնն կը բժշկէ։

Անմարսողութիւնն յոյժ ծանր հիւանդութիւն մըն է, որով կը տառապի ընկերութեան մէկ բաղմաթիւ դասակարգն եւ որմէ յառաջ կ'ելան ապտեալի հետեւանքներ, եթէ անմիջական դարմանն՝ ի գործ չի դրուի։ Սեկոյի օշարակն ապդեցիկ դեղ մըն է, ամենէն դժուարին պարագայնեներու մէջ իսկ։ Հրապարակին վրայ եկած բաղմաթիւ կեղծերէն զգուշանալու համար դիմել Թուրքիոյ, Պուլկարիոյ եւ Ռումանիոյ մեկ գործակալին

ԷՏՄՈՆ ՔԱՌԱՆԱՆ 2214

Անդլիական ընդհանուր մթերանոց, Վլադիստա, պահականոցին քով, կայսրան Թրամուէյից, 95 և 67

Լ'ԻՒՆԻՕՆ L'UNION

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ

Հաստատեալ ի Փարիզ, իւր կեդրոնավայրն, Պանք փողոց, 15

ԶԱՐՁԱԿԱՆ ԹՈՐՀՈՒՐԴ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԾԻԿՂ ԻՒՄՆԵԱԼ 1828ԻՆ

Դրամագլուխը	Ֆր.	10,000,000
Պահեստի դրամ	»	6,700,000
Գանձելի ապահովագին (Բաւ.)	»	63,770,000
1890ի հասոյթք	»	15,000,000
Հրդեհի վնասուց վճարուած	»	160,570,000

Պ. Պ.
Ա. Տ'ԷՅԹԱԼ, Նախկին երեսփոխան, Նախկին վարիչ Ֆրանսական Պանքայի, Նախագահ Ֆրանսայի Հարաւային երկաթուղեաց ընկերութեան, ՆԱԽԱԳԱՀ
Ս. ՄԱԼԷ, Մայէ եղբարց Դրամատունէն, Նախագահ «Բարի-Լիոն-Մէսիթերրանէ» երկաթուղեաց ընկերութեան, Նախագահ Օսմ. կայս. Պանքայի, ԴԵՒ-ՆԱԽԱԳԱՀ ԻՒՆԻՕՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Թ. ՕՏԷՈՒ, Նախկին դրամատէր, Նախագահ Վիէյլ Մոնթանների և Էբենիաքի ածխահանաց Ընկերութեան։
Ս. ՀԻՒՍԷԼ, Նախագահ Մէլիւզինի Գոյային Ապահովագրական ընկերութեան։
ՀՐԴԵՀԻ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ) Պ. Պ. ՇԱՒԼԸ ՌՕՊԷՐ. Նախկին պետական խորհրդական, ՏՆՕՐԷՆ Պառօն Ժ. ՍԸՌԻԶ, Նախկին եւմական քննիչ, ԴԵՒ-ՏՆՕՐԷՆ

Պ. Պ.
Ս. ՃԷՅՄՍԸՆ, Հօթէլներ և Ընկ. դրամատեարց տուներն։
Ֆ. ՄԻՇՕ, Նախկին Նախագահ Սենի Առեւտրական Դատարանին, վարիչ Ֆրանսական Պանքայի, վարիչ Ֆրանսական Հիւսիսային երկաթուղւոյն։
Հ. ՄԷՐԱՊՕ, Մերապօ Բաքար, Բիւրարի և Ընկ. դրամատեարց տուներն։
Ա. ԹԻՒՐՆԷՅՍԸՆ, Լանտի երկաթուղեաց Ընկերութեան վարիչ։
Ա. ՎԷՐՆ, Վէրն և Ընկ. դրամատեարց տուներն, վարիչ Ֆրանսական պանքայի, տեսուչ Ֆրանսայի Հիւսիսային երկաթուղեաց ընկերութեան, վարիչ Օսմ. պանքայի։
ԿԵՆԱՑ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ) Պ. Պ. ԱԼՊԼԻՐ ՖՈՒ, ՏՆՕՐԷՆ ԷՕԺԷՆ ԼԸ ՍԷՆ, Դեր-Տնօրէն

ԿԵՆԱՑ ԾԻԿՂ ԻՒՄՆԵԱԼ 1829ԻՆ

Դրամագլուխը	Ֆր.	10,000,000
Պահեստի դրամ.	»	93,8
Կենաց համար վճարուած	»	59,000,000
Ապահովագրեալ գումարը	»	243,580,000

Ընկերութեան դրամատեարք ի Կ. Պոլիս. ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Մասնաւոր Տնօրէնն Կ. Պոլսոյ, **ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ**, *Կալաթա, Մահմուտիէ փողոց, Քամանտօ Պանգայի դիմաց, Երամեան խան, Թիւ 2*